

Profil praktyczny

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **filologia**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Spółeczna Akademia Nauk w Łodzi

Data przeprowadzenia wizytacji: **26-27 listopada 2020 r.**

Warszawa, 2020

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	7
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	7
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	19
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	36
—	43
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	43
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	47
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	49
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	52
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	54
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	56
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	59
Zalecenia	61
4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)	61
5. Załączniki:	62

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący prof. dr hab. Dariusz Dolański, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Ariadna Strugielska, członek PKA
2. dr hab. Iwona Kordzińska-Nawrocka, ekspert PKA
3. Beata Opala, członek PKA
4. Katarzyna Ostrowska, ekspert PKA ds. studenckich
5. Katarzyna Nowak, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku filologia prowadzonym w Społecznej Akademii Nauk w Łodzi (SAN w Łodzi) została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2019/2020. Polska Komisja Akredytacyjna po raz kolejny oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku.

Wizytacja została przeprowadzona zdalnie, zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej przeprowadzanej zdalnie.

Zespół oceniający zapoznał się z raportem samooceny przekazanym przez Władze Uczelni. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni, a dalszy jej przebieg odbywał się zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem. W trakcie wizytacji przeprowadzono spotkania z zespołem przygotowującym raport samooceny, osobami odpowiedzialnymi za doskonalenie jakości na ocenianym kierunku, funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia oraz publiczny dostęp do informacji o programie studiów, pracownikami odpowiedzialnymi za umiędzynarodowienie procesu kształcenia, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, studentami oraz nauczycielami akademickimi. Ponadto przeprowadzono hospitację zajęć dydaktycznych, dokonano oceny losowo wybranych prac dyplomowych, a także przeglądu bazy dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia. Przed zakończeniem wizytacji sformułowano wstępne wnioski, o których Przewodniczący zespołu oceniającego oraz współpracujący z nim eksperci poinformowali Władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	filologia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	językoznawstwo – 68% literaturoznawstwo – 21 % nauki o kulturze i religii – 11%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów/180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	6 miesięcy/ 750 h / 30 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	1. specjalność filologia angielska – specjalizacja translatotryczna – specjalizacja nauczycielska / edukacja języków obcych 2. specjalność filologia japońska – specjalizacja translatotryczna – specjalizacja nauczycielska / edukacja języków obcych	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	118	164
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	2897 (f. ang) 2980 (f. jap.)	1942 (f. ang.) 1990 (f. jap.)
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	113,6-116,8 ECTS	77,7-79,6 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	129-145 ECTS	129-145 ECTS

¹W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	54-55 ECTS	54-55 ECTS
---	------------	------------

Nazwa kierunku studiów	filologia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia II stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{3,4}	Językoznawstwo – 60% Literaturoznawstwo – 33 % Nauki o kulturze i religii – 7%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry/120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	3 miesiące/ 375 h /15 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	1. specjalność filologia angielska – specjalizacja translatoryczna – specjalizacja nauczycielska / edukacja języków obcych	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	0	55
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	1589	1073
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	63,4 ECTS	43,1 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	74 ECTS	74 ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	64 ECTS	64 ECTS

³W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

⁴ Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja kształcenia na kierunku filologia zakłada aplikacyjny charakter studiów, w ramach profilu praktycznego, budujący wiedzę w kontekście praktyki, co pozwala na kształtowanie przede wszystkim praktycznych umiejętności, wspartych specjalistyczną wiedzą, związanych z zawodowym środowiskiem pracy współczesnego specjalisty z zakresu filologii (w tym literaturoznawstwa i językoznawstwa) danego obszaru językowego oraz dydaktyki lub translacji. Koncepcja zakłada przygotowanie studenta do wykonywania zadań edukacyjnych lub translacyjnych. Absolwent studiów I stopnia posiada wiedzę, w tym wiedzę zaawansowaną w przypadku studiów I stopnia i pogłębioną w przypadku studiów II stopnia z zakresu dyscyplin naukowych językoznawstwo i literaturoznawstwo oraz podstawową wiedzę o charakterze historycznym, kulturowym i politycznym, stanowiącą tło dla rozważań literaturoznawczych oraz językoznawczych i pozwalającą na poszerzenie kontekstu, w którym umieszczony jest język danej specjalności. Koncepcja zakłada na studiach I stopnia przygotowanie dla europejskiego języka obcego właściwego dla specjalności prowadzonej na kierunku na poziomie C1 i na studiach II stopnia na poziomie C2 ESOKJ, a dla języka japońskiego odpowiednio N3 i N2 JLPT (Japanese Language Proficiency Test), co odpowiada poziomom C1 i C2, oraz dodatkowo innego niż język specjalności języka europejskiego na poziomie B2 na studiach I stopnia i B2+ na studiach II stopnia. Koncepcja kształcenia na kierunku zakłada możliwość prowadzenia nauczania w zakresie różnych filologii, które prowadzone są jako specjalności. *De facto* każda z nich stanowi odrębny kierunek, w ramach którego studenci (o czym szerzej w dalszych częściach raportu) osiągają inne efekty uczenia się, opanowują różne treści, przygotowują prace dyplomowe, którym stawiane są odrębne wymagania. Dla każdej ze specjalności przygotowano inny harmonogram realizacji programu studiów. Na każdą ze specjalności obowiązują inne kryteria rekrutacji. Zajęcia prowadzą dwa odrębne zespoły nauczycieli akademickich. Na stronach internetowych Uczelni informuje o kierunkach filologia angielska i filologia japońska. Co więcej także w świadomości władz Uczelni, nauczycieli akademickich, studentów i przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego prowadzone na kierunku specjalności funkcjonują jako kierunki, co potwierdzało się na każdym z przeprowadzonych podczas wizytacji spotkań.

W zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela dla roczników zrekrutowanych do roku akademickiego 2019/2020 koncepcja kształcenia zakłada spełnienie wymagań określonych dla właściwych cykli kształcenia w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. 2012 poz. 131) i rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela – załącznik nr 1 (Dz.U. 2019 poz. 1450 z późn. zm.).

Cele kształcenia na kierunku, nastawione na kształtowanie u studentów kompetencji przydatnych do życia w społeczeństwie, otwartości na zmiany i innowacyjności oraz wyposażenie ich w kwalifikacje oczekiwane na rynku pracy są w pełni zgodne z misją i strategią Uczelni, której cele strategiczne obejmują kształcenie konkurencyjnych profesjonalistów, współpracę z otoczeniem społeczno-

gospodarczym oraz prowadzenie działalności naukowo-badawczej ściśle skorelowanej z potrzebami społeczności lokalnej i otoczenia gospodarczego.

Koncepcja kształcenia mieści się w pełni w dyscyplinach językoznawstwo i literaturoznawstwo, do których wprost nawiązują cele kształcenia na obu poziomach studiów na kierunku i, w ograniczonym zakresie, w dyscyplinie nauki o kulturze i religii, do której przyporządkowano kierunek w wymiarze 11% całkowitej liczby punktów ECTS na studiach I stopnia i 7% całkowitej liczby punktów ECTS na studiach II stopnia. Dyscyplina nauki o kulturze i religii ma bowiem na kierunku charakter subsydiarny, zawężony do operacyjnej wiedzy realioznawczej stanowiącej kontekst dla rozważań językoznawczych i literaturoznawczych, co wynika wprost z efektów uczenia się. **Rekomenduje się** ograniczenie listy dysplin, do których został przyporządkowany kierunek, do tych które odgrywają istotną rolę jako podstawa formułowania koncepcji kształcenia.

Uczelnia nie uwzględniła wprost w koncepcji kształcenia postępu w obszarach działalności zawodowej nauczycieli języków obcych lub tłumaczy. Koncepcja kształcenia została natomiast pośrednio powiązana z postępem w dziedzinie edukacji językowej i translatoryki poprzez doświadczenie zawodowe kadry prowadzącej zajęcia na kierunku. **Rekomenduje się** zatem uwzględnienie w koncepcji kształcenia postępu w obszarach działalności zawodowej właściwych dla kierunku.

Odpowiedzią na potrzeby rynku pracy są prowadzone na kierunku specjalności: *filologia angielska* i *filologia japońska* i specjalizacje: *translatoryczna* i oferowana do roku akademickiego 2019/2020 *nauczycielska*, a od roku a 2020/2021 – *edukacja języków obcych*.

Specjalność *filologia angielska* jest odpowiedzią na nieustające umiędzynarodowienie zarówno rynków pracy jak i przemysłu, mediów i społeczeństwa. Jej absolwent powinien z łatwością odnaleźć się na współczesnym rynku pracy, w związku z powstawaniem w Polsce licznych filii i oddziałów zagranicznych firm i korporacji, w których znajomość języka angielskiego jest cenną kompetencją, powszechnie poszukiwaną przez firmy i przedsiębiorstwa. Natomiast absolwenci specjalności *filologia japońska* są odpowiedzią na potrzeby współczesnego rynku pracy, ze względu na rosnącą rolę współpracy gospodarczej i kulturalnej Polski i innych państw z Japonią. Jej absolwent ma do wyboru rynki pracy, gdzie znajomość tego języka jest nową, oczekiwaną wartością w instytucjach i firmach, w których oprócz współpracy gospodarczej, kulturalnej i społecznej powstają inicjatywy promocji rozwoju wielokulturowego. W tym kontekście prowadzona na obu specjalnościach *specjalizacja translatoryczna* ma przygotować absolwentów do pracy w charakterze tłumacza pisemnego i ustnego, korektora tłumaczeń, konsultanta, researchera, wykwalifikowanego pracownika wydawnictw, a także pracownika sektora kultury i mediów. Zdobyte umiejętności mają umożliwić tłumaczenie tekstów użytkowych z szerokiego zakresu, zarówno specjalistycznych, jak i tekstów kultury (literatury, filmu, gier komputerowych). Absolwent tej specjalności może pracować tam, gdzie należy wykazać się umiejętnością posługiwania się językiem obcym w mowie i piśmie, ze szczególnym uwzględnieniem specjalistycznych kompetencji translacyjnych w zakresie tłumaczenia z wykorzystaniem specjalistycznych narzędzi informatycznych.

Odpowiedzią na potrzeby rynku pracy jest także wygaszana na obu specjalnościach *specjalizacja nauczycielska*. Jednak tylko w odniesieniu do *filologii angielskiej* odpowiada ona potrzebom systemu szkolnictwa w Polsce i przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotu w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, ponieważ przedmiot język japoński nie jest nauczany w polskich szkołach. Nie ma rynku pracy dla absolwentów tej specjalizacji na *specjalności filologia japońska* w systemie szkolnictwa, w przeciwieństwie do komercyjnego rynku edukacyjnego, na którym prowadzone są kursy języków obcych dla różnych grup wiekowych, który oferuje zatrudnienie także

nauczycielom języka angielskiego. Od bieżącego roku akademickiego Uczelnia wycofała się z przygotowania studentów do zawodu nauczyciela przedmiotu i w ramach wprowadzonej nowej specjalizacji koncentruje się na potrzebach komercyjnych tego rynku pracy.

Koncepcja i cele kształcenia w niewielkim stopniu zostały określone we współpracy z grupą interesariuszy zewnętrznych, których działalność odpowiada zakresowi kształcenia prowadzonego na kierunku, koncentrując się na zadaniach edukacyjnych lub tłumaczeniowych, o czym szerzej w ocenie kryterium 6.

Efekty uczenia się nie są w pełni zgodne z koncepcją i celami kształcenia, które przyjęto dla kierunku. Po pierwsze, koncepcja kształcenia zakłada zdobycie przez absolwentów umiejętności zawodowych, powiązanych z dwiema odrębnymi ścieżkami specjalizacyjnymi, podczas gdy kierunkowe efekty uczenia się zakładają zdobycie kompetencji tłumaczeniowych i w zakresie nauczania języka obcego specjalności przez wszystkich studentów kierunku. Ilustrują to efekty: K1_W06: „zna i rozumie terminologię nauk humanistycznych oraz terminologię i metodologię szczegółową językoznawstwa, literaturoznawstwa, dydaktyki oraz translacji, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”, K1_U01: „potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z zakresu językoznawstwa i literaturoznawstwa, dydaktyki oraz translacji z wykorzystaniem różnych źródeł i sposobów”, oraz K1_K01: „jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i umiejętności w zakresie językoznawstwa, literaturoznawstwa, dydaktyki i translacji oraz ciągłego dokształcania się zawodowego, rozwoju osobistego i krytycznej samooceny własnych kompetencji”. Na studiach drugiego stopnia nieprawidłowość ilustruje efekt kierunkowy K2_U08: „potrafi posługiwać się językiem danego obszaru językowego na poziomie C2 ESOKJ / N2 JLPT z użyciem specjalistycznej terminologii z zakresu językoznawstwa i literaturoznawstwa, dydaktyki oraz translacji również w działalności zawodowej i podczas komunikacji z zróżnicowanymi kręgami odbiorców”.

Po drugie, koncepcja kształcenia zakłada celowe kształtowanie umiejętności praktycznych dla których wiedza specjalistyczna ma być tylko wspierającym kontekstem i co zostało w pełni odzwierciedlone na poziomie efektów kierunkowych. Katalog ten wyraźnie wskazuje bowiem na dominację efektów w kategoriach umiejętności (16 dla studiów I stopnia i 14 dla studiów II stopnia prowadzonych dla specjalności filologia angielska) nad kategorią wiedzy (9). Proporcja ta nie zostaje jednak zachowana na poziomie efektów dla zajęć i grup zajęć, gdzie rozwój wiedzy i umiejętności odbywa się w sposób symetryczny. Ilustrują sylabusy zajęć na obydwu specjalnościach i poziomach studiów, w tym karty zajęć mających z założenia Uczelni kształtować umiejętności praktyczne, np.: *PNJA – writing* (specjalność *filologia angielska*, studia I stopnia), *tłumaczenie konsekutywne* (specjalność filologia japońska, studia I stopnia), *problematyka przekładu ustnego* (specjalność filologia angielska, studia II stopnia). Powiązanym problemem jest, niezgodne z koncepcją kształcenia na studiach o profilu praktycznym, uwypuklenie w efektach uczenia się wiedzy niepowiązanej z jej zastosowaniami w działalności zawodowej nauczycieli lub tłumaczy. Na poziomie efektów kierunkowych sformułowanych zarówno dla studiów I jak i II stopnia znajdujemy co prawda deklarację, że absolwent kierunku zna zastosowania wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej w środowisku zawodowym, lecz deklaracja ta nie znajduje żadnego pokrycia na poziomie efektów szczegółowych, czyli tych, które są rzeczywiście realizowane w ramach kształcenia filologicznego prowadzonego na kierunku. Dla przykładu, prawidłowo sformułowany efekt kierunkowy K1_W03: „zna i rozumie w stopniu zaawansowanym literaturę danego obszaru kulturowego, właściwego dla wybranego programu studiów, metody analizy i interpretacji oraz jej periodyzację, genologię oraz twórczość wybranych autorów, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej” w karcie zajęć *literatura japońska*

zyskuje brzmienie „student zna charakterystyczne trendy i nurty występujące w literaturze japońskiej”, pomijając tym samym kluczowy dla kształcenia na kierunku o profilu praktycznym aspekt znajomości zastosowań praktycznych wiedzy. Podobnie skoncentrowany na wiedzy teoretycznej jest zbiór efektów w karcie zajęć *wstęp do językoznawstwa* na specjalności *filologia japońska*: „ma uporządkowaną wiedzę w zakresie językoznawstwa japońskiego; definiuje pojęcia z zakresu wybranych dziedzin językoznawstwa japońskiego; zna podstawową terminologię stosowaną do opisu zjawisk językowych”, mający w założeniu uszczegóławiać prawidłowo sformułowany efekt kierunkowy: K1_W01: „zna i rozumie w stopniu zaawansowanym strukturę języka właściwego dla wybranego programu studiów w tym teorii i metodologii z zakresu językoznawstwa ogólnego, językoznawstwa stosowanego oraz podstawowe informacje z zakresu historii języka, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”. Wyeliminowanie praktycznego wymiaru wiedzy widoczne jest również w kartach zajęć *wstęp do językoznawstwa, historia języka angielskiego czy gramatyka opisowa* na specjalności *filologia angielska* na studiach I stopnia oraz II stopnia, np. w sylabusie zajęć *gramatyka kontrastywna*, gdzie efekty uczenia się w kategorii wiedzy sformułowano jako: „klasyfikuje i opisuje różnice pomiędzy angielską i polską leksyką, słowotwórstwem oraz wybranymi obszarami gramatyki, posługując się właściwą terminologią; definiuje rodzaje różnic pomiędzy językiem angielskim i językiem polskim w zakresie leksyki, słowotwórstwa i wybranych obszarów gramatyki”. To samo zjawisko zauważalne jest w module zajęć z praktycznej nauki języka wybranej specjalności. Na przykład, karta zajęć *praktyczna nauka języka japońskiego - konwersacje* zawiera efekt uczenia się: „zna zwroty oraz słownictwo niezbędne w codziennej komunikacji w języku japońskim”, który nie zakłada zastosowań praktycznych wiedzy w działalności zawodowej i tym samym nie w pełni odnosi się do efektu K1_W04: „zna i rozumie gramatykę, leksykę i zasady pisowni języka właściwego dla programu studiów, na poziomie C1 ESOJ / N3 JLPT, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”. Podobnie, efekty uczenia się w karcie zajęć *PNJA – practical grammar* na specjalności *filologia angielska* na studiach I stopnia, np.: „student zna podstawową terminologię dotyczącą gramatyki praktycznej: czasownik, rzeczownik, przedimek, zaimek, przymiotnik, przysłówki; fraza, zdanie proste i złożone w języku angielskim; zna poszczególne części mowy (czasownik, rzeczownik, przedimek, zaimek, przymiotnik, przysłówki) występujące w zdaniu pojedynczym; zna ich formy, użycie, miejsce i funkcje w zdaniu” nie uwzględniają żadnych zastosowań praktycznych wiedzy. Równie nienacechowany znajomością wiedzy ukierunkowaną na zastosowania w działalności zawodowej jest efekt uczenia się dla zajęć *PNJA – integrated skills*: „zna środki językowe na poziomie zaawansowanym potrzebne do posługiwania się językiem angielskim w określonych obszarach tematycznych takich jak komunikacja, podróże, przyszłość, kreatywność, wspomnienia, emocje, zachowania, społeczeństwo, zbrodnie i sprawiedliwość, technologia, ludzie, zdrowie, praca”, który wyraźnie wskazuje jedynie na znajomość operacyjnej wiedzy językowej.

Podobnie nienakierowane na znajomość zastosowań praktycznych wiedzy w działalności zawodowej nauczycieli lub tłumaczy, choć w mniejszym stopniu niż na studiach I stopnia, są efekty uczenia się w kartach zajęć na studiach II stopnia na specjalności *filologia angielska*. Nieprawidłowość ilustruje sylabus *general English z elementami przekładu*, gdzie znajdujemy efekt: „student zna środki językowe potrzebne do posługiwania się językiem angielskim w określonych obszarach tematycznych na poziomie C2”, w którym pominięto aspekt znajomości praktycznych zastosowań wiedzy, charakteryzujący efekty kierunkowe K2_W01 i K2_W04, w założeniu generyczne dla przytoczonego efektu szczegółowego.

Opisane powyżej przykłady szczegółowych efektów uczenia się wykazują brak zgodności z profilem praktycznym, gdyż nieprawidłowo uszczegóławiają efekty uczenia się dla kierunku i w konsekwencji

nie uwzględniają w pełni charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6. Polskiej Ramy Kwalifikacji: P6S_WG oraz, w przypadku specjalności filologia angielska również na poziomie 7. Polskiej Ramy Kwalifikacji: P7S_WG, pomijając kluczową dla profilu praktycznego znajomość zastosowań praktycznych wiedzy [językoznawczej i literaturoznawczej] w działalności zawodowej związanej z kierunkiem.

Kolejnym przykładem niezgodności efektów uczenia się z profilem praktycznym jest sposób aplikacji charakterystyk P6S_UW (w przypadku obu specjalności) i P7S_UW (w przypadku specjalności *filologia angielska*) w części dotyczącej praktycznego wykorzystywania wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej, w tym w szczególności formułowania i rozwiązywania problemów oraz wykonywania zadań typowych dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów. Chociaż efekt kierunkowy K1_U02: „potrafi formułować i rozwiązywać problemy z wykorzystaniem posiadanej wiedzy oraz wykonywać zadania zarówno typowe, jak i nietypowe dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów” jest sformułowany prawidłowo, został on nieprawidłowo uszczegółowiony w kartach zajęć, np.: „student używa odpowiednich środków leksykalnych i gramatycznych przy tworzeniu logicznie spójnej pracy pisemnej” (*PNJA – writing*) lub „student potrafi spójnie wypowiedzieć się pisemnie na zadany temat w języku japońskim” (*PNJJ - wypowiedź pisemna*). Na studiach II stopnia nieprawidłowość dobrze ilustruje karta zajęć *współczesna literatura i kultura amerykańska*, gdzie dowiadujemy się, że student potrafi „wykorzystywać posiadaną wiedzę w zakresie literaturoznawstwa, językoznawstwa oraz specjalności – formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy i innowacyjnie wykonywać zadania w nieprzewidywalnych warunkach przez: właściwy dobór źródeł oraz informacji z nich pochodzących, dokonywanie oceny, krytycznej analizy, syntezy oraz twórczej interpretacji i prezentacji tych informacji”. Mimo złożoności przytoczonego efektu, nie znajdujemy w nim odniesienia do umiejętności praktycznych, czyli wprost powiązanych z działalnością zawodową, co prowadzi do braku korelacji z efektem kierunkowym K2_U02: „potrafi formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy filologiczne oraz innowacyjnie wykonywać z wykorzystaniem posiadanej wiedzy zadania typowe dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów”. Innym przykładem braku wyznaczników profilu praktycznego na poziomie efektów dla zajęć i grup zajęć na studiach II stopnia jest wadliwe uszczegółowienie efektu kierunkowego K2_U03: „potrafi formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami wdrożeniowymi typowymi dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów”, jak na przykład, „posiada umiejętność przygotowania wystąpień ustnych w języku kierunku, w których potrafi merytorycznie argumentować z odniesieniem się do poglądów innych autorów, formułować wnioski, oraz tworzyć syntetyczne podsumowania” (w karcie zajęć *współczesna literatura i kultura brytyjska*), czyli w sposób niwelujący umiejętności w zakresie prowadzenia prac rozwojowych czy wdrożeniowych.

Analogiczny problem, świadczący o braku kluczowych cech profilu praktycznego na poziomie efektów dla zajęć i grup zajęć, znajdujemy w katalogu kompetencji społecznych. Podobnie jak w przypadku kategorii wiedzy i umiejętności. Prawidłowo sformułowane efekty kierunkowe tracą tę właściwość na poziomie efektów szczegółowych. Dobitym przykładem atrofii profilu praktycznego w zakresie kompetencji społecznych jest ewolucja efektu K1_K08: „jest gotów do odpowiedzialnego przygotowywania się do swojej pracy, projektowania i realizacji działań zawodowych; rozpoznawania specyfiki środowiska lokalnego i podejmowania współpracy na rzecz dobra tego środowiska; projektowania działań zmierzających do rozwoju miejsca pracy oraz stymulowania poprawy jakości pracy tych instytucji”, który pojawia się jednokrotnie wśród wszystkich efektów szczegółowych sformułowanych dla specjalności *filologia japońska* (dla zajęć ogólnounuczelnianych *przedsiębiorczość*) w brzmieniu: „wykazuje kreatywność w analizie i dyskusji problemów dotyczących przedsiębiorczości”

i tym samym nie ma nic wspólnego z zacytowanym powyżej efektem kierunkowym. Oznacza to, że żaden z efektów szczegółowych realizowanych przez studenta specjalności *filologia japońska* nie jest powiązany z kluczowym dla profilu praktycznego efektem kierunkowym K1_K08. Podobnie, na studiach II stopnia, kierunkowy efekt K2_K08: „jest gotów do odpowiedzialnego i twórczego przygotowywania się i do swojej pracy, projektowania i realizacji działań zawodowych; rozpoznawania specyfiki środowiska lokalnego i podejmowania współpracy na rzecz dobra tego środowiska; projektowania działań zmierzających do rozwoju miejsca pracy oraz stymulowania zmian poprawy jakości pracy tych instytucji” nie ma nic wspólnego ze swoimi uszczegółowieniami, np. „wykazuje gotowość do komunikowania się z otoczeniem w miejscu pracy i poza nim oraz przekazywania swojej wiedzy przy użyciu różnych środków przekazu informacji (w języku ojczystym i hiszpańskim) (dla zajęć w ramach *lektoratu języka obcego*) czy „rozwija samodzielność intelektualną w trakcie realizacji zadań wyznaczonych przez wykładowcę” (dla zajęć *wybrane zagadnienia z historii języka angielskiego*). Żaden z tych szczegółowych efektów uczenia się nie mówi bowiem o odpowiedzialnym pełnieniu ról zawodowych w zmieniających się uwarunkowaniach społecznych.

Efekty kierunkowe, z wyjątkiem efektów K1_W01 i K1_W03, nie są zgodne z poziomem 6. PRK (dla studiów I stopnia), gdyż nie określają poziomu zaawansowania wiedzy. Natomiast na poziomie zajęć i grup zajęć efekty uczenia się sformułowane nieprawidłowo, gdyż konsekwentnie odnoszą się do wiedzy podstawowej, np.: „definiuje podstawowe pojęcia z zakresu wybranych dziedzin językoznawstwa; ma uporządkowaną podstawową wiedzę w zakresie językoznawstwa (*wstęp do językoznawstwa*), „ma uporządkowaną podstawową wiedzę z zakresu literatury angielskiej, którą potrafi swobodnie przywołać; zna najważniejsze dzieła pisarzy brytyjskich” (*historia literatury brytyjskiej*). Na studiach drugiego stopnia, nie określono zgodnego z 7. poziomem PRK stopnia pogłębienia wiedzy w przypadku efektów kierunkowych K2_W05 i K2_W06. Z kolei w kartach zajęć efekty uczenia się bywają opisane jako pogłębione, ale równie często są opisane jako poszerzone, np. „student ma wiedzę na temat terminologii dotyczącej opisu standardowej wymowy brytyjskiej na poziomie rozszerzonym” (wykład monograficzny - językoznawstwo) lub zaawansowane, np. „ma uporządkowaną i podbudowaną teoretycznie zaawansowaną wiedzę z zakresu literatury i kultury krajów danego obszaru językowego zorientowaną na zaawansowane zastosowania praktyczne w pracy zawodowej, rozumie złożone zależności między nimi” (*literatura i kultura brytyjska*).

Kierunkowe efekty uczenia się na studiach I i II stopnia są specyficzne dla dyscyplin językoznawstwo i literaturoznawstwo, ale nie są w pełni zgodne z zakresem dyscypliny naukowej językoznawstwo, ponieważ, w przypadku efektów: K1_W02: „zna konstrukcje gramatyczne, frazeologię i słownictwo pozwalające na zrozumienie tekstów z zakresu wybranego obszaru językowego, dostrzegając także podteksty, znaczenia ukryte oraz pozwalające na swobodne porozumiewanie się w środowisku zawodowym na poziomie C1 ESOKJ / N3 JLPT”, K1_W04: „zna gramatykę, leksykę i zasady pisowni języka właściwego dla programu studiów, na poziomie C1 ESOKJ / N3 JLPT, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”, oraz częściowo (podkreślenie) K1_W01: „zna w stopniu zaawansowanym strukturę języka właściwego dla wybranego programu studiów w tym teorie i metodologie z zakresu językoznawstwa ogólnego, językoznawstwa stosowanego oraz podstawowe informacje z zakresu historii języka, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej” (na studiach I stopnia) oraz efektów: K2_W02: „zna w pogłębionym stopniu konstrukcje gramatyczne, frazeologię i słownictwo, pozwalające na zrozumienie trudnych, złożonych tekstów z zakresu studiowanego kierunku/obszaru językowego, w tym tekstów akademickich i branżowych dostrzegając znaczenia ukryte oraz pozwalające na swobodne porozumiewanie się w środowisku zawodowym na poziomie C2 ESOKJ / N2 JLPT”, K2_W04: „zna w pogłębionym stopniu

gramatykę, leksykę i zasady pisowni języka właściwego dla programu studiów, na poziomie C2 ESOKJ / N2 JLPT, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”, oraz częściowo (podkreślenie) K2_W01: „zna w pogłębionym stopniu strukturę języka właściwego dla wybranego programu studiów/obszaru językowego, w tym teorii i metodologii z zakresu językoznawstwa ogólnego, językoznawstwa stosowanego oraz historii języka, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”, dokonano odniesienia do wiedzy językowej a nie wiedzy językoznawczej. Wiedza językowa, która tworzy system zasad i reguł umożliwiających posługiwanie się językiem nie jest wiedzą naukową, lecz potoczną i nie skutkuje znajomością teorii i modeli językoznawczych, lecz może być uważana jedynie za wstęp do rozwijania wiedzy językoznawczej. Zasadność tego rozróżnienia, a tym samym brak uzasadnienia dla powiązania wyżej wymienionych efektów uczenia się z wiedzą dyscyplinową, wydać wyraźnie na poziomie kart przedmiotów. Na przykład, w karcie zajęć *general English z elementami przekładu* znajdujemy bezpośrednie odniesienie do nienaukowej wiedzy o języku w brzmieniu: „student zna środki językowe potrzebne do posługiwania się językiem angielskim w określonych obszarach tematycznych na poziomie C2”.

Efektem nieprawidłowego określenia zakresu dyscypliny językoznawstwo jest fakt, że efekty uczenia się, na studiach I i II stopnia, nie odzwierciedlają dominującej roli językoznawstwa, zadeklarowanego jako dyscyplina wiodąca. W zestawie efektów kierunkowych widać bowiem symetryczne powiązanie kierunku z językoznawstwem i literaturoznawstwem, co dobrze ilustruje efekt K1_W06 (na studiach I stopnia): „zna terminologię nauk humanistycznych oraz terminologię i metodologię szczegółową językoznawstwa, literaturoznawstwa, dydaktyki oraz translacji, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej” i, odpowiednio, efekt K2_W06 (na studiach II stopnia): „zna zaawansowaną terminologię i metodologię szczegółową językoznawstwa, literaturoznawstwa, dydaktyki oraz translacji, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”.

Odrębnym problemem jest rola dyscypliny nauki o kulturze i religii w katalogu ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się. Jak już wspomniano powyżej, dyscyplina ta (podobnie jak inne identyfikowane w efektach, historia, ekonomia, czy nauki prawne) ma nikłe znaczenie w koncepcji kształcenia na kierunku i na poziomie efektów uczenia się traktowana jest również subsydiarnie, jako kontekst dla rozważań filologicznych, np.: K1_W05: „zna i rozumie kulturę i historię danego obszaru językowego właściwego dla wybranego programu studiów” lub K1_W07: „zna i rozumie podstawowe zagadnienia historyczne, społeczne, religijne, filozoficzne, kulturowe, ekonomiczne, prawne i polityczne, również w odniesieniu do dylematów współczesnej cywilizacji, związane z obszarem kulturowym właściwym dla wybranego programu studiów”. Żaden z efektów kierunkowych, zgodnie z koncepcją kształcenia, nie mówi zatem o znajomości aparatu terminologiczno-metodologicznego dyscypliny nauki o kulturze i religii ani o nabywaniu umiejętności badawczych specyficznych dla tej dyscypliny, traktując wiedzę kulturoznawczą pomocniczo, w kategoriach wiedzy operacyjnej. Niezgodnie z tą koncepcją przyjętą dla kierunku i odzwierciedloną w efektach kierunkowych, efekty powiązane z pełnowymiarową dyscypliną nauki o kulturze i religii, a w szczególności z jej terminologią i metodologią, znajdujemy na poziomie szczegółowym, w szeregu kart przedmiotów na specjalności filologia japońska, np.: „zna i rozumie metody analizy, a także interpretacji różnych wytworów kultury właściwe dla wybranych teorii oraz szkół badawczych w zakresie studiów nad sztuką i estetyką Japonii”, „potrafi przeanalizować najważniejsze zjawiska/prądy sztuki (malarstwa, teatru, architektury i innych dziedzin sztuki) charakterystyczne dla Japonii (*kultura artystyczna i estetyka Japonii*)”.

Efekty uczenia się w dyscyplinach językoznawstwo i literaturoznawstwo, również ze względu na wskazane powyżej nieprawidłowości w ich formułowaniu, nie uwypuklają aktualnego stanu wiedzy

językoznawczej i literaturoznawczej ani jej zastosowań. Na przykład, w karcie zajęć *wstęp do językoznawstwa*, na specjalności filologia japońska nie znajdujemy żadnych efektów uczenia się obejmujących aktualne badania nad językiem japońskim. Z kolei, w kartach zajęć literaturoznawczych na studiach II stopnia, zamiast efektów uczenia się odzwierciedlających aktualny stan wiedzy w dyscyplinie, znajdujemy powielone, niespecyficzne dla zajęć efekty kierunkowe, np. „ma uporządkowaną i podbudowaną teoretycznie zaawansowaną wiedzę z zakresu literatury i kultury krajów danego obszaru językowego zorientowaną na zaawansowane zastosowania praktyczne w pracy zawodowej, rozumie złożone zależności między nimi” (*współczesna kultura i literatura brytyjska*), „ma uporządkowaną i podbudowaną teoretycznie zaawansowaną wiedzę z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa i obszarze kulturowym i historycznym języka specjalności, zorientowaną na zaawansowane zastosowania praktyczne w zakresie dydaktyki języka obcego, translacji oraz na zastosowania języka obcego w działalności zawodowej, rozumie złożone zależności między nimi” (*współczesna kultura i literatura amerykańska*). **Rekomenduje się** zatem sformułowanie efektów w dyscyplinach językoznawstwo i literaturoznawstwo w sposób odzwierciedlający aktualny stan wiedzy w tych dyscyplinach.

Jak już wspomniano powyżej, efekty kierunkowe i szczegółowe tworzą dwa luźno powiązane katalogi wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W konsekwencji, mimo iż zastosowania wiedzy literaturoznawczej i językoznawczej zostają wymienione w ogólnych efektach uczenia się, aplikacja wiedzy w odniesieniu do zakresu działalności zawodowej charakterystycznej dla kierunku zostaje pominięta w kartach zajęć, które przywołano już powyżej, np.: *wstęp do językoznawstwa*, *historia języka angielskiego* czy *gramatyka opisowa* na specjalności *filologia angielska* na studiach I stopnia czy *gramatyka kontrastywna* na studiach II stopnia.

Efekty uczenia się, poprzez szczegółowe efekty sformułowane w obrębie wybranych zajęć specjalizacyjnych, są zgodne ze stanem praktyki w obszarach działalności zawodowej oraz zawodowego rynku pracy tłumaczy i nauczycieli języków obcych. Należy jednak zaznaczyć, że są one niespecyficzne dla specjalności filologia japońska, błędnie zakładając tożsamość między systemami i nauczaniem języka angielskiego i japońskiego, co doskonale ilustruje następujący efekt w karcie zajęć *metodyka języka japońskiego*: „student ma wiedzę o złożonych problemach nauczania języka angielskiego, zgodną z aktualną wiedzą naukową, popartą doświadczeniem w jej praktycznym wykorzystywaniu: rozróżnia i definiuje techniki nauczania poszczególnych aspektów języka, oraz wszystkich sprawności językowych”, o którym również mowa poniżej.

Efekty uczenia się uwzględniają w szczególności umiejętności komunikowania się w języku obcym – kierunkowym na poziomie C1 ESOKJ/ N3 JLPT oraz niekierunkowym na poziomie B2 (na studiach I stopnia) oraz poziom C2 ESOKJ/ N2 JLPT dla języka kierunkowego i B2+ dla drugiego języka obcego w przypadku studiów II stopnia.

Efekty uczenia się nie uwzględniają w szczególności umiejętności praktycznych. Co prawda na poziomie efektów kierunkowych umiejętności te pojawiają się, ale, jak już zaznaczono wcześniej, na poziomie szczegółowych efektów uczenia się praktyczność wykonywanych zadań, czyli ich relewantność dla przyszłego zawodu nie zostaje uwypuklona. Bardzo dobrze zjawisko to ilustrują efekty uczenia się w karcie zajęć *tłumaczenie pisemne* na specjalnościach filologia japońska i filologia angielska: „student potrafi analizować tłumaczenia, oceniać ich zalety i krytykować ich wady w stosunku do oryginału; student potrafi identyfikować problemy tłumaczeniowe w danym tekście oryginalnym i dobierać zaawansowane strategie i procedury w celu ich rozwiązania”, z których żaden nie odnosi się do kluczowej przecież w zawodzie tłumacza umiejętności tłumaczenia. Co więcej, te same efekty znajdują

się w karcie zajęć *problematyka przekładu specjalistycznego* na specjalności filologia angielska na studiach II. Widać tu zatem nie tylko brak celowego rozwijania specyficznych, powiązanych z danym rodzajem tłumaczenia, umiejętności praktycznych, ale również brak progresji między efektami uczenia się sformułowanymi dla modułu zajęć tłumaczeniowych na studiach I i II stopnia.

Efekty uczenia się dla zajęć i grup zajęć, na co już wskazywano powyżej, nie uwzględniają również w szczególności kompetencji społecznych niezbędnych w działalności zawodowej. Na przykład, w odniesieniu do zawodu tłumacza, kompetencje społeczne na studiach II stopnia obejmują „dostrzeganie potrzeby odpowiedzialnego przygotowywania się do swojej pracy” czy też „rozumienie wagi i potencjalnych konsekwencji błędów translatorskich oraz naruszenia zasad etycznych” (w karcie zajęć *problematyka przekładu ustnego*); nie zawierają natomiast tak kluczowych kompetencji jak „gotowość do projektowania działań zmierzających do rozwoju miejsca pracy oraz stymulowania zmian poprawy jakości pracy tych instytucji”, które uwzględniono w efektach kierunkowych.

Wskazane wyżej w różnych kontekstach efekty uczenia się założone dla zajęć i grup zajęć na obu specjalnościach wskazują, że w różny sposób uszczegóławiają one efekty założone dla kierunku, nawet w sposób pomijający część kompetencji, np. językoznawczych lub literaturoznawczych na specjalności filologia japońska. W rezultacie prowadzi to do takiej dezintegracji efektów, że każda ze specjalności nabywa cech odrębnego kierunku studiów.

Efekty uczenia się nie są sformułowane w sposób w pełni zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. Pierwszym problemem, widocznym już na poziomie efektów kierunkowych, jest redundancja. Na przykład, skoro efekt K1_W01 ma prowadzić do poznania struktur językowych, to rodzi się pytanie w jakim celu struktury te, np. konstrukcje gramatyczne czy frazeologiczne, zostały powtórzone w treści efektu K1_W02 i ponownie K1_W04, tym razem jako gramatyka i leksyka. Podobnie, skoro efekt K1_W05 umożliwia poznanie historii i kultury kraju danego obszaru językowego, to zbędne jest ich powtórzenie, tym razem jako „zagadnienia historyczne czy kulturowe”, w treści efektu K1_W07. Kolejnym problemem jest łączenie efektów z różnych kategorii w ramach jednego efektu uczenia się, np. wiedzy i umiejętności w karcie zajęć *varieties of English* na studiach II stopnia: „student ma poszerzoną wiedzę na temat zmienności językowej współczesnej anglijszczyzny, którą potrafi przywołać w celu praktycznego zastosowania” lub ich wadliwa kategoryzacja, np. umiejętności jako wiedzy: „poprawnie identyfikuje, rozróżnia i nazywa w języku angielskim rodzaje i gatunki literackie oraz potrafi je zdefiniować. Potrafi poprawnie zidentyfikować, rozróżnić i nazwać środki stylistyczne stosowane w języku literackim i terminy literackie” (*wstęp do literaturoznawstwa* na studiach I stopnia) czy umiejętności jako kompetencji społecznych, np.: „potrafi weryfikować poglądy dotyczące stereotypów kulturowych i rozwijać wrażliwość i tolerancję społeczno-kulturową” (*historia USA* na studiach I stopnia). Efekty często zbudowane są w sposób piętrowy, łączący odległe od siebie kompetencje, np. w karcie zajęć *metodyka języka japońskiego*: „student wykazuje aktywną postawę i otwartość na współpracę w zespole, posiada niezbędne kompetencje komunikacyjne i organizacyjne do kierowania pracą młodszych uczniów; charakteryzuje się empatią w kontakcie z uczniami, oraz dba o doskonalenie własnego warsztatu pedagogicznego”, tym również w sposób kumulujący efekty uczenia się przynależne różnym etapom kształcenia. Zjawisko to jest nagminne w kartach zajęć z praktycznej nauki języka kierunkowego, gdzie efekty uczenia się dla kilku semestrów są zebrane w jednej karcie przedmiotu jako jeden efekt uczenia się, np.: *PNJA – writing*: „student zna zasady tworzenia spójnych prac pisemnych w języku angielskim, wymienionych w treściach kształcenia czyli takich jak opis osoby, opis przedmiotu, opis wydarzenia, opis miejsca i budowli, opowiadania, CV, listu formalnego i nieformalnego, eseju typu „Comparison and Contrast, „Cause and Effect”, „Process

Analysis”, „Definition”, „For and Against”, eseju argumentacyjnego, streszczenia, pracy licencjackiej, parafrazy, tworzenia ankiet, wykresów, diagramów, z nastawieniem na ich praktyczne zastosowanie”.

Szczegółowe efekty uczenia na studiach I stopnia dla roku akademickiego 2019/2020, a także efekty na studiach II stopnia w zakresie specjalizacji nauczycielskiej nie są zgodne ze standardem kształcenia nauczycieli i nie tworzą spójnej koncepcji kształcenia. Zasadnicze problemy w zakresie przyjętych efektów uczenia się związane są z:

- 1) przyjętym założeniem, że efekty w zakresie kształcenia psychopedagogicznego - *podstaw psychologii* na studiach I stopnia, a także w zakresie przedmiotu *pedagogika* na studiach II stopnia, zakładają realizację pełnego zakresu wiedzy dotyczącego kształcenia nauczycieli zawartego w standardzie. Dla obu zajęć sformułowano tak samo brzmiący efekt: „Posiada wiedzę określoną szczegółowymi efektami kształcenia w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela”, który jednocześnie wskazuje na chaotyczną koncepcję wdrażania standardu, a w zasadzie jej brak.
- 2) wspomniany już chaosem, ponieważ brak jest jasnego odniesienia do etapu/etapów edukacyjnych, do którego student zyskuje kompetencje nauczycielskie, co potwierdzają zapisy w sylabusach zajęć. Jedynie w sylabusach dydaktyk szczegółowych odnaleźć można odwołanie do etapów edukacyjnych, ale i tutaj założenia nie są prawidłowe – na studiach I stopnia, efekty uczenia się dla *metodyki języka angielskiego* oraz *metodyki języka japońskiego* dotyczą przygotowania do nauczania w szkole podstawowej w klasach I-III, czyli do nauczania wczesnoszkolnego oraz do edukacji przedszkolnej, co stoi w sprzeczności ze standardem, który jasno wskazuje, że przygotowanie do nauczania przedmiotu nie dotyczy wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego;
- 3) niekompletnością efektów uczenia się w odniesieniu zarówno do kształcenia psychopedagogicznego, jak i dydaktycznego. Na przykład na studiach I stopnia brakuje efektu w kategorii wiedzy dotyczącego teorii spostrzegania społecznego i komunikacji (efekt B.1.W3 w standardzie), procesu uczenia się (B.1.W4), w kategorii umiejętności efektów dot. skutecznego komunikowania się (B.1.U3) i większości pozostałych. Podobne uwagi można sformułować w odniesieniu do efektów szczegółowych określonych dla pozostałych komponentów programu, w tym do dydaktyki szczegółowej oraz praktyk zawodowych, a także do efektów szczegółowych przyjętych na studiach II stopnia;
- 4) niespecyficznością efektów w powiązaniu ze specjalnością językową. Na studiach I stopnia w efekty uczenia się w zakresie *metodyki języka japońskiego* dotyczą zarówno języka angielskiego, jak i japońskiego;
- 5) niekomplementarnością efektów uczenia się na studiach II stopnia w stosunku do efektów kształcenia na studiach I stopnia dla cykli kształcenia realizujących standard kształcenia nauczycieli z 2012 roku w kontekście spełniania wymagań standardu z 2019 roku. Nie zostały przewidziane efekty wyrównujące różnice programowe w zakresie kompetencji do nauczania w szkole podstawowej w zakresie pracy ze uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1⁵(kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione częściowo

⁵W przypadku gdy propozycje oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać propozycję oceny dla każdego poziomu odrębnie.

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku filologia wpisują się w strategię i misję Uczelni oraz mieszczą się w dyscyplinach naukowych językoznawstwo, literaturoznawstwo oraz nauki o kulturze i religii, uwzględniają, choć nie w sposób bezpośredni, postęp w obszarach działalności zawodowej tłumaczy i nauczycieli języków obcych, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy. Koncepcja kształcenia na kierunku zakłada możliwość prowadzenia nauczania w zakresie różnych filologii, które prowadzone są jako specjalności, ale faktycznie prowadzi do prowadzenia dwóch odrębnych kierunków studiów, pod jedną nazwą.

Efekty uczenia się nie są zgodne z koncepcją i celami kształcenia, ponieważ efekty dla zajęć i grup zajęć na studiach I i II stopnia nie uwzględniają kluczowych dla profilu praktycznego elementów wiedzy, w tym znajomości zastosowań praktycznych wiedzy [językoznawczej i literaturoznawczej] w działalności zawodowej związanej z kierunkiem, umiejętności, w tym w szczególności formułowania i rozwiązywania problemów oraz wykonywania zadań typowych dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów, oraz, dla studiów II stopnia, formułowania i testowania hipotez związanych z prostymi problemami wdrożeniowymi, oraz kompetencji społecznych, w tym zwłaszcza gotowości do odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych a w przypadku studiów drugiego stopnia odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb społecznych.

Efekty uczenia się, kierunkowe oraz dla zajęć i grup zajęć, nie zawsze są też zgodne z szóstym (dla studiów pierwszego stopnia) i 7. (dla studiów drugiego stopnia) poziomem PRK, zakładając, odpowiednio, podstawowy lub nieokreślony poziom zaawansowania dla wiedzy w zakresie dyscyplin, do których został przyporządkowanym kierunek i kompetencji w zakresie zakładanych ról zawodowych.

Efekty uczenia się dla kierunku są powiązane z dyscyplinami językoznawstwo, literaturoznawstwo oraz nauki o kulturze i religii, ale nie są w pełni zgodne z zakresem tych dyscyplin wyznaczonych koncepcją kształcenia. W przypadku dyscypliny językoznawstwo zakres ten został bowiem, niezgodnie z koncepcją kształcenia, ograniczony do wiedzy potocznej tzw. wiedzy językowej; natomiast w przypadku dyscypliny nauki o kulturze i religii został on, na poziomie efektów szczegółowych dla specjalności filologia japońska, poszerzony o znajomość terminologii i metodologii dyscypliny, co jest również wbrew koncepcji kształcenia dla kierunku, która zakłada subsydiarny, kontekstotwórczy charakter tej dyscypliny. Efekty uczenia się nie wskazują na wiodącą rolę dyscypliny językoznawstwo. Stopień zróżnicowania sposobu uszczegółowienia efektów uczenia się założonych dla całego kierunku zakresie i poziomie zakładanej wiedzy i umiejętności dla specjalności językowych prowadzi do takiej ich dezintegracji, że nabywają ocen cechy odrębnych kierunków studiów.

Efekty uczenia się nie uwypuklają aktualnego stanu wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej i nie są powiązane z jej zastosowaniami. Tym samym nie odzwierciedlają praktycznego, ukierunkowanego na działalność zawodową właściwą dla kierunku. Kierunkowe efekty uczenia się zakładają uzyskanie kompetencji glottodydaktycznych i translatorycznych, podczas gdy koncepcja kształcenia zakłada ich alternatywność.

Kierunkowe efekty uczenia się są często redundantne, natomiast efekty uczenia się dla zajęć i grup zajęć zazwyczaj nie opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych osiągniętych przez studentów. Wiele efektów uczenia się dla zajęć sformułowanych jest jednocześnie w różnych kategoriach (np.

umiejętności i kompetencji społecznych), piętrowo i w odniesieniu do odległych od siebie kompetencji, często bez wskazania progresji między kolejnymi etapami studiów.

Efekty uczenia się nie uwzględniają w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności zawodowej właściwej dla kierunku; uwzględniają natomiast kompetencje w zakresie języków obcych.

W odniesieniu do specjalizacji nauczycielskiej, efekty uczenia się na studiach I stopnia nie są zgodne ani z koncepcją kształcenia, ani ze standardem. Nie stanowią systematycznego i kompleksowego przeniesienia ze standardu kształcenia nauczycieli ich opis jest chaotyczny i niekompletny.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących: 1) prowadzenia po nazwę filologia dwóch różnych kierunków studiów nazywających się filologia angielska i filologia japońska, 2) dezintegracji efektów uczenia się na poziome zajęć i grup zajęć prowadzący do osiągania przez studentów innych i dalekich od siebie dla każdej specjalności efektów uczenia się, 3) sformułowania efektów uczenia się niezgodnie ze standardem kształcenia nauczycieli na studiach I stopnia (dla specjalizacji wygaszanej) oraz na studiach II stopnia; 4) nieprawidłowości w sformułowaniu efektów uczenia się w zakresie: a/ nieuwzględnienia wiodącej roli dyscypliny naukowej językoznawstwo, b/ nieuwzględnienia wytyczonego koncepcją kształcenia zakresu dyscyplin językoznawstwo oraz nauki o kulturze i religii, c/ częściowej niezgodności efektów uczenia się z poziomem wskazanym w Polskiej Ramie Kwalifikacji, d/ nieuwzględnienia w efektach uczenia się kluczowych i wskazanych w PRK dla profilu praktycznego aspektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, e/ braku wyraźnego praktycznego sprofilowania efektów uczenia się, f/ niezgodnego z koncepcją kształcenia łącznego opisu kompetencji z zakresu glottodydaktyki i translatoryki, g/ sformułowania efektów uczenia się dla zajęć i grup zajęć w sposób niespecyficzny, często tożsamy z brzmieniem efektów kierunkowych, h/ sformułowania efektów uczenia się w języku nieadekwatnym dla danej kategorii efektów uczenia się, i/ sformułowania efektów uczenia się w sposób nieuwzględniający progresji, j/ sformułowania kierunkowych efektów uczenia się w sposób redundantny.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Utworzenie odrębnych kierunków studiów, odpowiadających prowadzonym specjalnościom językowym.
2. Sformułowanie na studiach I i II stopnia w sposób usystematyzowany i uwzględniający wszystkie efekty uczenia się określone w standardzie kształcenia nauczycieli efektów sformułowanych dla grupy zajęć odpowiadających zajęciom określonym w standardzie.
3. Sformułowanie efektów uczenia się tak, by zgodnie z koncepcją kształcenia zakładały alternatywności osiąganych kompetencji w zakresie translatoryki lub glottodydaktyki.
4. Uwzględnienie w efektach dla zajęć i grup zajęć na studiach I i II stopnia kluczowych dla profilu praktycznego elementów:

- a) wiedzy (znajomość zastosowań praktycznych wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej w działalności zawodowej związanej z kierunkiem)
 - b) umiejętności (wykorzystywanie wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej, w tym w szczególności formułowanie i rozwiązywanie problemów oraz wykonywanie zadań typowych dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów oraz dla studiów II stopnia formułowanie i testowanie hipotez związanych z prostymi problemami wdrożeniowymi)
 - c) kompetencji społecznych, w tym zwłaszcza odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych a w przypadku studiów II stopnia odpowiedzialnego pełnienia ról zawodowych, z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb społecznych.
5. Dostosowanie efektów na poziomie kierunku oraz efektów uczenia się dla zajęć i grup zajęć do poziomu 6. Polskiej Ramy Kwalifikacji (w przypadku studiów I stopnia) oraz do poziomu 7. PRK (w przypadku studiów II stopnia).
 6. Dostosowanie efektów na poziomie kierunku oraz efektów uczenia się dla zajęć i grup zajęć do zakresu dyscypliny naukowej językoznawstwo w sposób wytyczony koncepcją kształcenia.
 7. Dostosowanie efektów uczenia się dla zajęć i grup zajęć do zakresu dyscypliny naukowej nauki o kulturze i religii w sposób wytyczony koncepcją kształcenia.
 8. Uwzględnienie w efektach uczenia się wiodącej roli dyscypliny językoznawstwo w sposób odpowiadający proporcjom wskazanym w programie studiów.
 9. Sformułowanie efektów uczenia się dla zajęć i grup zajęć w sposób specyficzny, powiązany z zakresem kształcenia wyznaczonym przez nazwę przedmiotu.
 10. Sformułowanie efektów uczenia się (na poziomie całego kierunku i poszczególnych zajęć):
 - a) w sposób odpowiadający jednej z trzech kategorii: wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne,
 - b) w sposób nieredundantny,
 - c) w odniesieniu do spójnych kompetencji, dających się objąć wspólną oceną,
 - d) z zachowaniem progresji, zarówno między semestrami studiów na danym poziomie jak i między studiami pierwszego i drugiego stopnia.
 11. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Dla kierunku filologia przewidziano kształcenie na w ramach dwóch specjalności: *filologia angielska* (prowadzonej na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia) oraz *filologia japońska* (prowadzonej na poziomie studiów pierwszego stopnia) i przygotowano skorelowane z nimi zestawy treści programowych.

Zapisy zawarte w sylabusach i stanowiące, zazwyczaj w połączeniu z celami sformułowanymi dla zajęć, treści programowe dla kierunku są skoncentrowane na, czasem podstawowych, elementach wiedzy

i nie uwzględniają jej zastosowań ani rozwoju umiejętności, w tym w szczególności praktycznych, oraz kompetencji społecznych. Dobrym przykładem jest tu karta zajęć *historia literatury angielskiej* (ćwiczenia), gdzie, na specjalności *filologia angielska* treści ułożono hasłowo, np. sonet renesansowy, komedie Szekspira, teorie Szekspira; podobną strategię przyjęto w przypadku specjalności *filologia japońska*, gdzie treści literaturoznawcze umieszczone w sylabusie zajęć *literatura japońska*, nota bene stanowiące w przypadku tej specjalności jedyne treści programowe powiązane z dyscypliną literaturoznawstwo, ograniczono do haseł z kategorii wiedzy. Co więcej, mimo iż zajęcia te mają być prowadzone w formie wykładu konwersatoryjnego, jedynie w przypadku ostatniego przewidzianego wykazem spotkania ze studentami pojawia się zapowiedź dyskusji nad wpływem „historii na czasy współczesne”. Podobnie, z analizy karty zajęć *gramatyka opisowa* (ćwiczenia) na specjalności *filologia angielska* jasno wynika, że treści programowe ograniczono do akademickiej wiedzy językoznawczej, nie uwzględniającej ani jej zastosowań praktycznych ani rozwoju umiejętności i kompetencji społecznych studentów. Potwierdzają to w pełni cele sformułowane dla zajęć: „opis i klasyfikacja dźwięków języka angielskiego; opis podstawowych pojęć z zakresu struktury składniowej”, mówiące wprost o podstawowej wiedzy językoznawczej. W podobny sposób można scharakteryzować pozostałe treści programowe powiązane z dyscyplinami językoznawstwo, np. w karcie zajęć *gramatyka kontrastywna* czy *historia języka*, i literaturoznawstwo, np. *historia literatury amerykańskiej*, na studiach pierwszego stopnia dla specjalności *filologia angielska*: treści programowe są ograniczone do typowej wiedzy akademickiej i nie uwzględniają jej zastosowań (wyjątkiem jest jedno zagadnienie w obrębie jednych zajęć ze *wstępu do literaturoznawstwa* w brzmieniu: „znajomość literaturoznawstwa w pracy nauczyciela i tłumacza”). Zazwyczaj treści programowe nie są nakierowane na rozwój umiejętności i kompetencji społecznych, a w rzadkich przypadkach, gdy celowy rozwój umiejętności staje się częścią treści programowych, jak np. w karcie zajęć *historia literatury amerykańskiej* (ćwiczenia), są to umiejętności ogólnoakademickie a nie, wynikające z profilu kształcenia na kierunku, umiejętności praktyczne związane z rolami zawodowymi zakładanymi dla kierunku. Treści programowe w dyscyplinie nauki o kulturze i religii, zgodnie z koncepcją kształcenia, odnoszą się do kontekstu społeczno-kulturowego krajów obszaru językowego specjalności, co w pełni potwierdzają również cele sformułowane dla zajęć w tym module, zakładające, na przykład, „zdobycie podstawowej wiedzy dotyczącej znajomości kluczowych instytucji państwa brytyjskiego, aspektów życia politycznego, społecznego, ich historycznego podłoża jak i czasów współczesnych”. Treści programowe w module zajęć z praktycznej nauki języka angielskiego dotyczą elementów wiedzy językowej, np.: „struktur leksykalno-gramatycznych niezbędnych do posługiwania się językiem angielskim w obszarach tematycznych takich jak komunikacja, podróże, przyszłość, kreatywność, wspomnienia, emocje, zachowania, społeczeństwo, zbrodnie i sprawiedliwość, technologia, ludzie, zdrowie, praca” (*PNJA – integrated skills*) i umiejętności jej wykorzystania w różnorodnych sytuacjach z życia codziennego a także w niespecjalistycznych kontekstach społeczno-kulturowych. Nie dotyczą zatem ani wiedzy językoznawczej ani kształtowania umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności zawodowej. Podsumowując, treści programowe na studiach pierwszego stopnia dla specjalności *filologia angielska* są zgodne z nieprawidłowo sformułowanymi efektami uczenia się dla zajęć i grup zajęć i tym samym nie są w pełni zgodne z, w większości przypadków, prawidłowo sformułowanymi efektami uczenia się dla kierunku. Treści programowe dotyczą bowiem przede wszystkim aktualnej, choć w niektórych przypadkach podstawowej, wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej oraz kontekstów kulturowych i są specyficzne raczej dla kierunku o profilu ogólnoakademickim niż praktycznym, przekazując informacje w niewielkim zakresie przydatne w kształtowaniu sprawności translatorskich czy nauczycielskich. Niepełną zgodność treści

programowych z praktycznym profilem kształcenia, do którego wprost odnosi się koncepcja kształcenia na kierunku, pogłębia obecność w programie studiów kierunkowych treści ogólnoakademickich, widocznych, na przykład, w kartach zajęć z greki czy łaciny. **Rekomenduje się** zatem dobór treści programowych w sposób bezpośrednio przyczyniający się do realizacji celów kształcenia na kierunku.

Nie w pełni zgodne z praktycznym profilem kształcenia na kierunku treści programowe są ułożone proporcjonalnie, zapewniając równomierny rozwój wszystkich dyscyplin, do których przyporządkowano kierunek, i nie odzwierciedlając wiodącej roli dyscypliny językoznawstwo. **Rekomenduje się** zatem ustrukturyzowanie treści programowych w sposób konsekwentnie odzwierciedlający dominującą rolę dyscypliny językoznawstwo.

Odrębnym problemem są treści programowe na studiach pierwszego stopnia na specjalności *filologia japońska*. Jak już wskazano powyżej, ich zakres jest znacznie węższy niż w przypadku specjalności *filologia angielska*. Na specjalności *filologia japońska* nie ma praktycznie żadnych treści językoznawczych, poza podstawowymi informacjami z zakresu językoznawstwa ogólnego oraz elementami wiedzy językowej na temat języka japońskiego, zawartymi w karcie zajęć *wstęp do językoznawstwa*. W treściach programowych na specjalności nie uwzględniono metodologii językoznawczych, w tym w szczególności powiązanych z językoznawstwem stosowanym ani szczegółowego aparatu terminologiczno-pojęciowego dyscypliny. Dominują treści językowe, dotyczące znajomości terminologii istotnej z punktu widzenia użytkownika języka a nie wiedzy dyscyplinowej. Ilustruje to bardzo dobrze karta zajęć *gramatyka opisowa*, zazwyczaj służąca rozwijaniu kompetencji językoznawczych w ramach kształcenia filologicznego, która, w przypadku specjalności *filologia japońska*, została umieszczona w module zajęć z praktycznej nauki języka japońskiego, zgodnie zresztą z niejęzykoznawczymi celami sformułowanymi dla tych zajęć, którymi są „wykształcenie znajomości opisu gramatycznego języka japońskiego” oraz „wykształcenie umiejętności poprawnego posługiwania się językiem japońskim”. Kształcenie językowe dominuje również w kartach pozostałych zajęć powiązanych z praktyczną nauką języka japońskiego a treści powiązane z tymi zajęciami są rozłożone zgodnie ze specyfiką systemu języka japońskiego, czego dowodem jest nacisk na zagadnienia powiązane z pismem japońskim czy strukturą języka japońskiego. Marginalna natomiast jest obecność treści powiązanych z rozwijaniem umiejętności mówienia. W karcie zajęć *PNJJ – konwersacje* treści dotyczą podstawowej komunikacji codziennej, np. zakupów, gotowania czy opisu rozkładu dnia. Co warto podkreślić, trwające sześć semestrów zajęcia zakładają jako najbardziej zaawansowane treści programowe realizowane w ramach przedostatnich zajęć wymienionych w sylabusie tematykę związaną z przestawieniem planów wakacyjnych. W tym kontekście, uzasadnione zastrzeżenia budzi katalog treści programowych w karcie zajęć specjalizacyjnych *tłumaczenie konsekutywne*, nota bene identyczny z treściami zawartymi w karcie tych samych zajęć dla specjalności *filologia angielska*, który w zakresie treści rozwijających umiejętności praktyczne zakłada tłumaczenie ustne, konsekutywne wystąpień konferencyjnych czy wystąpień politycznych, przy czym zajęcia te rozpoczynają się już w czwartym semestrze studiów. Nierealne jest, by student zdolny zaledwie do omówienia swoich planów wakacyjnych był jednocześnie kompetentny w zakresie japońsko-polskich konferencyjnych tłumaczeń konsekutywnych.

Kolejnym niezgodnym z koncepcją kształcenia niedoborem jest brak treści programowych w zakresie dyscypliny literaturoznawstwo. Poza wspomnianymi już powyżej informacjami w karcie zajęć *literatura japońska*, dotyczącymi głównych trendów i najważniejszych twórców literatury japońskiej, omówionych wyłącznie w odniesieniu do XIX i XX wieku. Dla specjalności *filologia japońska* nie sformułowano żadnych treści powiązanych z teoriami i metodologiami literaturoznawczymi.

W ograniczonym stopniu przedstawiono również samą literaturę japońską, w tym jej periodyzację i genologię.

Treści w zakresie dyscypliny nauki o kulturze i religii, zgodnie z koncepcją kształcenia, odnoszą się do kontekstu społeczno-kulturowego krajów obszaru językowego specjalności, co w pełni potwierdzają również cele sformułowane dla zajęć w tym module, zakładające, na przykład, zapoznanie studentów z podstawowymi pojęciami z zakresu kultury japońskiej czy też kluczowymi zagadnieniami dotyczącymi japońskiej estetyki.

Podsumowując, treści programowe w ramach specjalności *filologia japońska* nie są zgodne z celami kształcenia na kierunku, gdyż nie obejmują praktycznie żadnych treści powiązanych z dyscyplinami językoznawstwo i literaturoznawstwo. Poza tym, również wbrew koncepcji kształcenia na kierunku, treści programowe są nakierowane na rozwijanie podstawowej wiedzy oraz, w niewielkim stopniu, umiejętności kluczowych, na przykład budowania tekstu. Wśród treści kierunkowych zdecydowanie brak jest treści powiązanych z rozwijaniem umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych. Na przykład, w karcie zajęć *źródła kultury japońskiej* (konwersatorium) wszystkie treści nakierowane są wyłącznie na zapoznanie studentów z podstawowymi pojęciami z zakresu kultury japońskiej oraz podniesienie ich świadomości na temat znaczenia kultury japońskiej w kulturze światowej. Nieodzwierciedlające celów kształcenia na kierunku treści programowe ograniczają się de facto do treści powiązanych z efektami uczenia się w zakresie rozwijania umiejętności językowych w zakresie języka japońskiego do poziomu N3 JLPT, osadzonych w odpowiednim kontekście społeczno-kulturowym.

Na obu specjalnościach na studiach pierwszego stopnia prowadzone są zajęcia specjalizacyjne: tłumaczeniowe lub w zakresie przygotowania do nauczania języka obcego, których treści zawierają normy i zasady, a także aktualny stan praktyki w obszarach działalności zawodowej oraz zawodowego rynku pracy tłumaczy i nauczycieli. W większości przypadków, jednakże, normy te są tożsame dla obu specjalności, oparte na zasadach funkcjonowania tłumaczy lub nauczycieli języka angielskiego, co nie w pełni oddaje specyfikę specjalności *filologia japońska* i towarzyszące jej uwarunkowania zawodowe.

Rekomenduje się wprowadzenie treści programowych powiązanych specyficznie z normami i aktualnym stanem praktyki nauczycieli i tłumaczy języka japońskiego.

Treści programowe na studiach drugiego stopnia na specjalności *filologia angielska* wykazują podobne cechy jak treści na studiach pierwszego stopnia, czyli niepełną zgodność z efektami uczenia się, wynikającą z dominacji treści programowych powiązanych z wiedzą akademicką nad treściami służącymi poznaniu praktycznych zastosowań tej wiedzy tak, by mogły one zostać wykorzystane w rozwijaniu umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych związanych z działalnością zawodową absolwentów. Treści programowe zostały sformułowane na odpowiednim poziomie zaawansowania i dotyczą pogłębionej i, szczególnie w przypadku zajęć w module *konwersatoria*, specjalistycznej wiedzy z dyscyplin, do których przyporządkowano kierunek, przy czym układ treści wskazuje, podobnie jak w przypadku studiów pierwszego stopnia, na symetrię między językoznawstwem i literaturoznawstwem. **Rekomenduje się** zatem ustrukturyzowanie treści programowych w sposób konsekwentnie odzwierciedlający dominującą rolę dyscypliny językoznawstwo. Aktualne treści programowe o zdecydowanym nachyleniu ogólnoakademickim są logicznym, choć nie w pełni korelującym z celami kształcenia na kierunku o profilu praktycznym, pogłębieniem treści literaturoznawczych i językoznawczych oferowanych na studiach pierwszego stopnia. Dobrze ilustruje to progresja treści w kartach przedmiotów kierunkowych o tych samych lub zbliżonych nazwach, np. *gramatyka kontrastywna* czy *historia języka angielskiego*. Natomiast wyraźnie

zauważalny jest brak progresji treści programowych między pierwszym i drugim stopniem studiów w module specjalizacyjnym translatorycznym. Na przykład, zajęcia *problematyka przekładu specjalistycznego* i *zarządzanie projektami tłumaczeniowymi* powielają w znacznym stopniu, np. w zakresie języka prawniczego czy medycznego, treści z karty zajęć *tłumaczenie pisemne* na studiach pierwszego stopnia, w tym również treści ze specjalności *filologia japońska*. Podobnie, identyczne treści umieszczono w karcie zajęć *problematyka przekładu ustnego* na studiach drugiego stopnia i *tłumaczenie konsekwentne* na studiach pierwszego stopnia. W konsekwencji, treści programowe są przedstawione w sposób tożsamy na studiach pierwszego i drugiego stopnia i tym samym nie są zgodne z efektami uczenia się dla tych zajęć, które zakładają konsekwentną progresję w zakresie wiedzy i umiejętności.

Treści programowe na studiach pierwszego stopnia dla specjalności *filologia angielska* są kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program studiów. Jednakże zdiagnozowane powyżej niedoskonałości w sposobie konstruowania treści programowych skutkują tym, że nie jest zapewnione uzyskanie wszystkich kierunkowych efektów uczenia się, szczególnie w zakresie praktycznego zastosowania wiedzy. W rezultacie, części efektów: K1_W01: „zna i rozumie w stopniu zaawansowanym strukturę języka właściwego dla wybranego programu studiów w tym teorii i metodologii z zakresu językoznawstwa ogólnego, językoznawstwa stosowanego oraz podstawowe informacje z zakresu historii języka, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”, K1_W03: „zna i rozumie w stopniu zaawansowanym literaturę danego obszaru kulturowego, właściwego dla wybranego programu studiów, metody analizy i interpretacji oraz jej periodyzację, genologię oraz twórczość wybranych autorów, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”, K1_W06: „zna i rozumie terminologię nauk humanistycznych oraz terminologię i metodologię szczegółową językoznawstwa, literaturoznawstwa, dydaktyki oraz translacji, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej” odnoszące się do wykorzystania wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej w kontekście zawodowym nie zostają objęte zakresem treści programowych na specjalności *filologia angielska*.

Natomiast w przypadku specjalności *filologia japońska* treści są specyficzne dla zajęć, poza zajęciami *PNJJ-rozumienie tekstu pisanego* oraz zajęciami *tłumaczenie pisemne* (w ramach specjalizacji translatorycznej), gdzie większość treści, szczególnie dotyczących tłumaczeń 1-2 akapitowych tekstów, zostaje dosłownie powtórzona, ale nie są kompleksowe, ponieważ dotyczą głównie wybranych elementów wiedzy, często popularnonaukowej, z zakresu kontekstów kulturowych Japonii. Kompleksowość treści można jedynie odnotować w przypadku zajęć kształtujących wiedzę językową i powiązane z nią ogólne umiejętności komunikacyjne.

Zdiagnozowany powyżej brak zgodnych z celami kształcenia na kierunku treści językoznawczych i literaturoznawczych w programie studiów oraz brak treści językowych nakierowanych na rozwijanie umiejętności mówienia skutkują tym, że następujące efekty uczenia się sformułowane dla kierunku filologia nie są zapewnione:

1. K1_W01: „zna i rozumie w stopniu zaawansowanym strukturę języka właściwego dla wybranego programu studiów w tym teorii i metodologii z zakresu językoznawstwa ogólnego, językoznawstwa stosowanego oraz podstawowe informacje z zakresu historii języka, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”,
2. K1_W03: „zna i rozumie w stopniu zaawansowanym literaturę danego obszaru kulturowego, właściwego dla wybranego programu studiów, metody analizy i interpretacji oraz jej

periodyzację, genologię oraz twórczość wybranych autorów, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”,

3. K1_W06: „zna i rozumie terminologię nauk humanistycznych oraz terminologię i metodologię szczegółową językoznawstwa, literaturoznawstwa, dydaktyki oraz translacji, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”,
4. K1_U01: „potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z zakresu językoznawstwa i literaturoznawstwa, dydaktyki oraz translacji z wykorzystaniem różnych źródeł i sposobów,
5. K1_U03: „potrafi wypowiadać się płynnie, spontanicznie, bez większego trudu z wykorzystaniem szerokiego zakresu środków językowych, pozwalających na odpowiedni dobór wyrażen i sformułowań w celu jasnego i ujętego we właściwym stylu prezentowania swojego zdania w szerokim zakresie tematów ogólnych, akademickich, zawodowych lub dotyczących zagadnień osobistych, przy użyciu reguł organizacji wypowiedzi i odpowiednich łączników na poziomie C1 ESOKJ / N3 JLPT”,
6. K1_U07: „potrafi posługiwać się językiem danego obszaru językowego na poziomie C1 ESOKJ / N3 JLPT z użyciem specjalistycznej terminologii z zakresu językoznawstwa i literaturoznawstwa, dydaktyki oraz translacji w działalności zawodowej”,
7. K1_U09: „potrafi wykorzystać wiedzę do sformułowania i rozwiązywania problemów praktycznych z zakresu językoznawstwa poprzez właściwy dobór informacji i ich źródeł oraz stosowanie odpowiednich metod i technik”.

Konsekwencją zdiagnozowanych powyżej braków jest fakt, że program specjalności *filologia japońska* nie zapewnia realizacji kluczowych dla kierunku filologia o profilu praktycznym efektów uczenia się w zakresie wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej i jej zastosowań oraz umiejętności praktycznych.

Treści programowe dla studiów drugiego stopnia, prowadzonych wyłącznie w zakresie *filologii angielskiej*, są kompleksowe, ale nie zawsze specyficzne. Na przykład, na studiach pierwszego stopnia program studiów przewiduje zajęcia *podstawy prawa i ochrona własności intelektualnej*, a na studiach drugiego stopnia - *prawo autorskie, ochrona własności intelektualnej i własności przemysłowej*. Dla obu zajęć założono podobne efekty uczenia się (np. I stopień: „Student posiada wiedzę z zakresu: prawa własności intelektualnej, tego czym jest prawo własności intelektualnej, zna źródła prawa o własności intelektualnej, a także przedmiot jego ochrony oraz umie rozróżnić osobiste prawa autorskie i majątkowe prawo autorskie” i II stopień: „Student dysponuje wiedzą w zakresie podstaw: - zna zasady ochrony prawnej różnych form własności intelektualnej i przemysłowej - wiedza jako własność intelektualna; - prawa autorskie oraz ich ochrona; - ochrona własności przemysłowej; - własność przemysłowa - wynalazki, patenty, znaki towarowe”. W konsekwencji w dużej mierze powtarzają się treści programowe, choć są nieco inaczej sformułowane. Dla obu zajęć zakłada się także podstawowy poziom kompetencji. **Rekomenduje się** integrację treści programowych dla obu zajęć i włączenie ich do programu studiów pierwszego stopnia.

Z uwagi na zdiagnozowane powyżej niedoskonałości w sposobie konstruowania treści programowych, a w szczególności ze względu na brak treści obejmujących zastosowań wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej, nie jest zapewnione uzyskanie wszystkich kierunkowych efektów uczenia się. W rezultacie, części efektów: K2_W01: „zna i rozumie w pogłębionym stopniu strukturę języka właściwego dla wybranego programu studiów/obszaru językowego, w tym teorii i metodologii z

zakresu językoznawstwa ogólnego, językoznawstwa stosowanego oraz historii języka, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”, K2_W03: „zna i rozumie w pogłębionym stopniu literaturę danego obszaru kulturowego, właściwego dla wybranego programu studiów/języka studiów, metody analizy i interpretacji oraz jej periodyzację, genologię i twórczość wybranych autorów, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”, K2_W06: „zna i rozumie zaawansowaną terminologię i metodologię szczegółową językoznawstwa, literaturoznawstwa, dydaktyki oraz translacji, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej” odnoszące się do wykorzystania wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej w kontekście zawodowym nie zostają objęte zakresem treści programowych.

Treści programowe dla zajęć służących przygotowaniu zawodowemu nauczycieli nie są usystematyzowane i logicznie rozdzielone pomiędzy poziomami studiów. Panujący w tym zakresie chaos powoduje, że nie odpowiadają one w pełni efektom uczenia się sformułowanym w standardzie kształcenia nauczycieli (np. ogólnemu efektowi uczenia się w kategorii wiedzy: „zna i rozumie zagadnienia edukacji włączającej, a także sposoby realizacji zasady inkluzji” czy „zna i rozumie prawa dziecka i osoby z niepełnosprawnością”, w kategorii umiejętności: „potrafi skutecznie animować i monitorować realizację zespołowych działań edukacyjnych uczniów” i in.). W przypadku jednych zajęć treści powiązane są z określonymi etapami edukacyjnymi, w przypadku innych nie ma takiego odniesienia. Nie są one też zgodne ze standardem w tym sensie, że przewidują przygotowanie do nauczania wczesnoszkolnego i edukacji przedszkolnej, choć standard kształcenia nauczyciela przedmiotu nie odnosi się do tego etapu edukacyjnego. Z kolei, treści programowe z zakresu dydaktyki nauczania języka obcego na specjalności *filologia japońska* odnoszą się do innego języka niż język specjalności - do języka angielskiego. Ponadto, do treści programowych na specjalizacji nauczycielskiej włączone zostały zagadnienia, które nie są w żaden sposób powiązane z wykonywaniem zawodu nauczyciela np. dotyczące akwizycji języka obcego.

Czas trwania studiów, nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów, jak również nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć lub grup zajęć są na ogół poprawnie oszacowane i zapewniają osiągnięcie przez studentów tych efektów uczenia się na studiach pierwszego i drugiego stopnia, aczkolwiek zdarzają się wyjątki. Na przykład, zajęciom *podstawy prawa i ochrona własności intelektualnej* przyporządkowano 2 ECTS przy 16 godzinach (wg programu harmonogramu realizacji programu studiów) lub 15 godzinach (wg sylabusu) zajęć kontaktowych w formie wykładu i w 34-35 godzinach pracy własnej studenta, podczas której ma on dokonać samodzielnej analizy i oceny poszczególnych rozwiązań prawnych odnoszących się do ochrony własności intelektualnej. Biorąc pod uwagę, podstawowy poziom zakładanych kompetencji studenta nie jest możliwe, by dokonywał on samodzielnych analiz rozwiązań prawnych, więc w konsekwencji nie ma potrzeby, by poświęcał na nie ponad 30 godzin pracy własnej. Te same zadania w ramach pracy własnej ma wykonać student na powielających podobne treści na studiach II stopnia zajęciach *prawo autorskie, ochrona własności intelektualnej i własności przemysłowej* w wymiarze 16 godzin wykładu (wg harmonogramu realizacji programu studiów) lub 15 (wg sylabusu), któremu tym razem zgodnie z programem studiów przyporządkowano 1 ECTS, a zgodnie z sylabusem – 12. **Rekomenduje się** skorelowanie informacji zawartych w harmonogramie realizacji programu studiów i sylabusach oraz weryfikację oszacowania nakładu pracy studentów dla poszczególnych zajęć. Innym przykładem są zajęcia tłumaczenia konsekwentne na specjalności *filologia japońska*, dla których, jak już wspomniano powyżej sformułowano zaawansowane efekty uczenia się, praktycznie tożsame z efektami uczenia się sformułowanymi dla specjalności *filologia angielska*, wymagające doskonałej umiejętności mówienia w języku japońskim, w tym z wykorzystaniem specjalistycznego dyskursu.

Jednocześnie, jak wskazują efekty uczenia się dla zajęć *PNJJ – konwersacje*, student rozpoczynający zajęcia z tłumaczeń konsekwentnych kompetencji takich nie posiada, co zakłada, jak potwierdził prowadzący zajęcia na spotkaniu z zespołem oceniającym, znacznie wyższego niż w przypadku specjalności *filologia angielska* nakładu pracy studenta. Tymczasem na obu specjalnościach zajęcia te oszacowano identycznie na 6 punktów ECTS, co oznacza, że w przypadku specjalności *filologia japońska* jest to wartość niewystarczająca do osiągnięcia założonych dla zajęć efektów uczenia się. **Rekomenduje się** zatem oszacowanie nakładu pracy w sposób zapewniający osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się sformułowanych dla wszystkich zajęć i grup zajęć.

Odrębnym problemem jest oszacowanie nakładu pracy studenta mierzonego liczbą punktów ECTS koniecznego do osiągnięcia kierunkowych efektów uczenia się powiązanych z kształceniem w zakresie drugiego języka obcego. Na studiach pierwszego stopnia, kierunkowy efekt uczenia się K1_U11, dotyczący osiągnięcia biegłości językowej w zakresie drugiego języka obcego na poziomie B2, jest niemożliwy do osiągnięcia przez studentów kierunku, gdyż zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego nakład pracy wymagany do przejścia od poziomu 0 (a taki poziom należy założyć „na wejściu”, skoro zasady rekrutacji, zgodnie z opisem w kryterium 3, nie stawiają żadnych wymogów w tym zakresie) do poziomu B2 to minimum 500 godz., podczas gdy program studiów przewiduje tu 200 godz. całkowitego nakładu pracy studenta. Jest to o 300 godz. mniej niż czas prognozowany we wspomnianych wytycznych ESOKJ. Oznacza to, że przewidziany programem nakład pracy studenta, wynoszący 8 punktów ECTS (podczas gdy standardowo powinien on wynosić co najmniej 15 pkt. ECTS), nie pozwala na osiągnięcie wymaganego poziomu kompetencji w zakresie drugiego języka obcego. Osiągnięcie przez studentów na drugim poziomie studiów wymaganego poziomu B2+ w procesie kształcenia jest zapewnione oszacowanym na 12 punktów ECTS nakładem pracy studenta.

Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów określona w programie studiów, stacjonarnych i niestacjonarnych, łącznie oraz dla poszczególnych zajęć lub grup zajęć zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Liczba godzin zajęć z prowadzonych z udziałem nauczycieli akademickich i studentów dla całego kierunku, jak i zajęć i grup zajęć umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Liczba punktów ECTS uzyskiwana w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia jest zgodna z wymaganiami dotyczącymi studiów stacjonarnych.

Sekwencja przedmiotów w harmonogramie realizacji programu studiów na ocenianym kierunku jest prawidłowa: przedmioty modułu ogólnego i podstawowego poprzedzają blok treści specjalistycznych, a zajęcia o charakterze propedeutycznym występują w programie przed modułami mającymi na celu pogłębienie wiedzy i umiejętności studentów w zakresie językoznawstwa i literaturoznawstwa. Prawidłowość ta, za względu na opisany powyżej brak treści językoznawczych i literaturoznawczych, nie dotyczy specjalności *filologia japońska*. Nie można bowiem mówić o sekwencji zajęć, np. językoznawczych, skoro z dyscypliną językoznawstwo powiązано jedne zajęcia, czyli *wstęp do językoznawstwa*.

Zastrzeżenia budzi brak rzeczywistego powiązania treści kształcenia z praktycznymi formami zajęć, co w konsekwencji uniemożliwia studentom nabywanie umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy tłumaczy i nauczycieli języków obcych. Uczelnia deklaruje co prawda realizację zajęć na kierunku w zróżnicowanych formach: wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, laboratoriów, warsztatów, lektoratów, seminariów oraz praktyk, i proporcjach mogących zapewnić

osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się charakterystycznych dla kierunku o profilu praktycznym (wykłady stanowią mniej niż 20% ogólnej liczby zajęć), ale deklaracja ta nie znajduje odzwierciedlenia w rzeczywistości. Hospitacje wybranych zajęć wykazują bowiem dominację mini-wykładu konwersatoryjnego, czyli formy charakterystycznej dla profilu ogólnoakademickiego, na zajęciach deklarowanych jako ćwiczeniowe i kształtujące umiejętności praktyczne oraz kompetencje społeczne, np.: *lektorat języka obcego* czy *PNJA: integrated skills*. **Rekomenduje się** zatem rzeczywiste powiązanie treści kształcenia z praktycznymi formami zajęć.

Program studiów umożliwia wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie. Na studiach pierwszego stopnia jest to 30% wymaganych przepisami punktów ECTS, a na studiach drugiego stopnia ok. 50%.

Program studiów specjalności *filologia angielska* formalnie obejmuje zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne w wymaganym wymiarze punktów ECTS, ale zajęcia te w znaczącej części nie są prowadzone w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej i przede wszystkim w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Do tej grupy nie można zaliczyć następujących zajęć obowiązkowych dla wszystkich studentów specjalności filologia angielska:

1. *praktyczna nauka języka angielskiego* (60 ECTS) - samo użycie przymiotnika „praktyczna” nie oznacza bowiem, że zajęcia w tym module zapewniają wykonywanie przez studentów czynności powiązanych z przyszłą ścieżką; z jednej strony bowiem, w module tym kształtowane są kompetencje ogólnoakademickie, np. umiejętność transkrypcji fonetycznej; z drugiej strony, zajęcia nakierowane są na rozwijanie umiejętności ogólnych, charakterystycznych dla lektoratu języka obcego czy też zaawansowanego kursu językowego;
2. *język obcy* (3 ECTS)
3. *historia literatury angielskiej* (2 ECTS)
4. *historia literatury amerykańskiej* (2 ECTS)
5. *kultura brytyjska* (1 ECTS)
6. *kultura amerykańska* (1 ECTS)
7. *gramatyka opisowa* (5 ECTS)
8. *seminarium i praca dyplomowa* (5 ECTS)
9. *wstęp do socjologii / przedsiębiorczość* (1 ECTS)

Po wyłączeniu wyżej wymienionych zajęć z puli zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, student, zarówno wybierający specjalizację nauczycielską jak i tłumaczeniową, uzyskuje 49 ECTS w ramach zajęć rzeczywiście kształtujących umiejętności praktyczne.

W przypadku specjalności *filologia japońska* do grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne nie można zaliczyć następujących zajęć obowiązkowych:

1. *PNJJ-sprawności zintegrowane* (22 ECTS)
2. *PNJJ-konwersacje* (18 ECTS)
3. *PNJJ-pismo* (20 ECTS)
4. *PNJJ-wypowiedź pisemna* (6 ECTS)
5. *PNJJ-gramatyka opisowa* (4 ECTS)
6. *PNJJ-gramatyka praktyczna* (8 ECTS)
7. *źródła kultury japońskiej / kultura artystyczna i estetyka Japonii* (2 ECTS)
8. *literatura japońska* (3 ECTS)

9. *wstęp do socjologii / przedsiębiorczość* (1 ECTS)
10. *język obcy* (3 ECTS)
11. *seminarium i praca dyplomowa* (5 ECTS)

Po wyłączeniu wyżej wymienionych zajęć z puli zajęć kształtujących umiejętności praktyczne student, zarówno wybierający specjalizację nauczycielską jak i tłumaczeniową, uzyskuje 49 ECTS w ramach zajęć rzeczywiście kształtujących umiejętności praktyczne.

W przypadku studiów drugiego stopnia do grupy zajęć kształtujących umiejętności praktyczne nie można zaliczyć następujących zajęć obowiązkowych:

1. *general English z elementami przekładu* (12 ECTS) - mimo nazwy zajęć, sugerującej kształtowanie umiejętności translatorycznych, zajęcia, jak wyraźnie wskazują efekty uczenia się w zakresie umiejętności, np.: „student używa określonego programem zasobu struktur leksykalnych i gramatycznych języka angielskiego” czy „student rozumie i wykorzystuje przekaz językowy mówiony i czytany w języku angielskim w obszarach tematycznych określonych programem”, zajęcia są zaawansowanym kursem językowym, kształtującym kompetencje kluczowe a nie zajęciami rozwijającymi umiejętności praktyczne;
2. *writing* (9 ECTS)
3. *gramatyka kontrastywna* (1 ECTS)
4. *składnia j. angielskiego na poziomie rozszerzonym* (1 ECTS)
5. *seminarium i praca dyplomowa* (12 ECTS)

Po wyłączeniu wyżej wymienionych zajęć z puli zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, student, zarówno wybierający specjalizację nauczycielską jak i tłumaczeniową, uzyskuje 39 ECTS w ramach zajęć rzeczywiście kształtujących umiejętności praktyczne.

Powyższe wyliczenia i wynikające z nich wyłączenia zajęć z puli przedmiotów kształtujących umiejętności praktyczne skutkują niespełnieniem wymagań określonych odpowiednimi przepisami w przypadku studiów pierwszego i drugiego stopnia.

Program studiów I stopnia zapewnia zajęcia w wymiarze minimum 5 ECTS w nauk społecznych. Są to zajęcia kierunkowe: *wstęp do socjologii* lub *przedsiębiorczość* (2 ECTS), *podstawy prawa i ochrona własności intelektualnej* (2 ECTS) uzupełnione o zajęcia w ramach *specjalizacji translatorycznej - prawo i etyka w działalności zawodowej tłumacza* (1 ECTS) lub *nauczycielskiej – prawo oświatowe* (1 ECTS), a także zajęcia z zakresu *pedagogiki i psychologii*. Program studiów II stopnia zapewnia wymagany udział zajęć z zakresu nauk społecznych tylko na specjalizacji nauczycielskiej, na której zajęcia kierunkowe *prawo autorskie, ochrona własności intelektualnej i własności przemysłowej* (1 ECTS) uzupełnione są o przedmioty z zakresu pedagogiki i psychologii (6 ECTS). Na *specjalizacji translatorycznej* program studiów nie przewiduje natomiast żadnych zajęć z dziedziny nauk społecznych.

Program studiów nie przewiduje zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Prowadzone w semestrach letnim roku akademickiego 2019/2020 i zimowym 2020/2021 zajęcia w wykorzystaniem tych metod prowadzone są na podstawie odrębnych przepisów wydanych w związku z sytuacją epidemiologiczną.

Liczba godzin zajęć oraz punktów ECTS w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela są wyższe niż minimalne wymagania standardu kształcenia nauczycieli dla studiów I i II stopnia łącznie w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela w szkole podstawowej i ponadpodstawowej. To 345 godzin i 24 ECTS na studiach I stopnia oraz 270 godzin i 27 ECTS na studiach II stopnia. Standard kształcenia nauczycieli przewiduje, że w grupie zajęć B, obejmującej

przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne, 2/3 godzin jest realizowanych w formie wykładów i ćwiczeń, a 1/3 w formie godzin zajęć zintegrowanych z realizacją praktyk zawodowych. Ani w harmonogramie realizacji programu studiów, ani w kartach przedmiotów zajęć wykazanych przez Uczelnię jako realizacja standardu nie wyodrębniono godzin zajęć zintegrowanych z realizacją praktyk zawodowych.

Na poziomie postulatycznym, metody kształcenia wykorzystywane podczas zajęć przewidzianych programem studiów są zróżnicowane i specyficzne dla formy zajęć. W informacjach przedstawionych przez uczelnię wymieniono pracę w parach, pracę w grupach, case study, odgrywanie ról, burzę mózgów, obserwację, prezentację czy symulację, a sylabusy zajęć precyzyjnie i poprawnie łączą daną metodę lub metody z formą i rodzajem zajęć. Informacje te nie zostały jednak potwierdzone w trakcie hospitacji zajęć, w trakcie których, niezależnie od deklarowanej formy zajęć, zaobserwowano podobne, nieaktywizujące metody kształcenia, w których centralną rolę odgrywa nauczyciel. Monotonne, skupione na prowadzącym metody kształcenia, w których tylko sporadycznie występuje interakcja nauczyciel-student lub student-student, nie umożliwiają osiągania przez studentów efektów uczenia się, zapowiedzianych w sylabusie, szczególnie w kategoriach umiejętności i kompetencji społecznych. Na przykład, stosowane na zajęciach *PNJA-integrated skills* tradycyjne, skoncentrowane na nauczycielu i w niewielkim stopniu autonomizujące studentów metody kształcenia, które nie zostały dostosowane do zróżnicowanych potrzeb studentów, wynikających z ich nieprzystających poziomów biegłości językowej, nie prowadzą, jak wykazały hospitacje zajęć, do produkcji językowej. Ograniczenie aktywności studentów do odpowiedzi na pytania nauczyciela nie jest tożsame z rozwijaniem umiejętności dyskusowania czy konstruowania dłuższej wypowiedzi, założonymi w efektach uczenia się dla zajęć. Tym samym, stosowane metody nie są powiązane z osiąganiem zakładanych dla przedmiotu umiejętności i kompetencji społecznych.

Uczelnia wskazała również na wykorzystywanie w procesie kształcenia najnowszych osiągnięć dydaktycznych, w tym technologii informacyjno-komunikacyjnych, np.: *WordFast* oraz *MemoQ*, czyli specjalistycznego oprogramowania wspierającego tłumaczenia. Jednocześnie, w trakcie standardowych zajęć wspieranych technologią informacyjną, np. platformą Zoom, nie w pełni wykorzystane są jej funkcjonalności, np. możliwość łączenia studentów w pary i grupy, co zaobserwowano w trakcie hospitacji. **Rekomenduje się** zatem poszerzenie katalogu możliwości oferowanych przez narzędzia zdalne w celu aktywizacji studentów.

Powyższe obserwacje, potwierdzone wnioskami z hospitacji, pozwalają na stwierdzenie, że stosowane metody i nowoczesne narzędzia nie zapewniają pełnego osiągnięcia przez studentów wszystkich efektów uczenia się w kategoriach umiejętności i kompetencji społecznych i nie w pełni stymulują studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się. W niewielkim również stopniu, częściowo ze względu na sprofilowanie treści programowych na kompetencje akademickie lub generyczne – przygotowują ich do działalności zawodowej na rynku pracy.

Stosowane metody kształcenia umożliwiają uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka angielskiego na poziomie C1 na studiach pierwszego stopnia i C2 na studiach drugiego stopnia oraz japońskiego na poziomie N3 JLPT na studiach pierwszego stopnia.

Wymiar praktyk jest zgodny wymogami Ustawy – na studiach I stopnia wynosi sześć miesięcy (750 godzin i 30 ECTS), a na studiach II stopnia trzy miesiące (375 i 15 ECTS). Harmonogram praktyk na studiach I stopnia jest zróżnicowany w zależności od specjalności – w przypadku filologii angielskiej obejmuje semestry IV-VI w wymiarze po 250 godzin, natomiast dla filologii japońskiej to semestry I-VI po 125 godzin na każdym z sześciu etapów. Program studiów nie przewiduje sprofilowania praktyki

zawodowej ani progresu osiąganych kompetencji związanych z poziomem studiów. W ramach obu poziomów przewidziano takie same efekty uczenia się i treści kształcenia, niezależnie od specjalności i specjalizacji. W konsekwencji ocenie podlegają wielokrotnie te same efekty, a ich komplet student osiąga już po zaliczeniu pierwszego etapu praktyki. Ponadto efekty uczenia się dla praktyki w niewielkim stopniu są zgodne z efektami uczenia określonymi dla pozostałych zajęć w programie, a treści nie są wystarczająco specyficzne w kontekście działalności zawodowej, zarówno przyszłych tłumaczy, jak i nauczycieli. Efekty uczenia się nie zostały właściwie sformułowane. Na studiach pierwszego stopnia, w kategorii wiedzy dotyczą terminologii i frazeologii języka specjalistycznego oraz wiedzy niezbędnej do posługiwania się współczesnym językiem w mowie i w piśmie, czyli wiedzy, którą, wg programu studiów, student zyskuje w wyniku kursu pn. *problematyka przekładu specjalistycznego* oraz zajęć z grupy praktycznej nauki języka. Oprócz programu studiów, zawierającego sylabusy praktyk zawodowych, które zostały ocenione powyżej, na kierunku funkcjonują także inne dokumenty, w tym regulamin szczegółowy praktyk i wraz z nim inne sylabusy praktyk, które zawierają inny katalog efektów uczenia się.

Katalog treści sformułowany jest bardzo lapidarnie i może dotyczyć w zasadzie dowolnego kierunku studiów, gdyż brak tu jakiegokolwiek powiązania z treściami kierunkowymi, specjalnością i specjalizacją. Pierwsze etapy praktyki odbywają się w trakcie początkowych semestr studiów, gdy student nie posiada jeszcze odpowiednich kompetencji wstępnych. **Rekomenduje się** dostosowanie harmonogramu praktyk w taki sposób, aby student realizujący praktykę posiadał wiedzę, umiejętności i kompetencje na poziomie wystarczającym do osiągnięcia przez niego efektów uczenia się założonych dla praktyki.

Uczelnia nie zapewnia właściwej liczby i rodzaju miejsc praktyk dla obu specjalności na studiach pierwszego stopnia w kontekście przyjętych dla kierunku efektów uczenia się. Liczba i rodzaj praktykodawców dla specjalności *filologia angielska* jest prawidłowa. To instytucje oświatowe, edukacyjno-szkoleniowe, biura i agencje tłumaczeniowe, firmy o zasięgu międzynarodowym, instytucje kultury, których działalność operacyjna skupia się wokół praktycznego wykorzystania języka angielskiego. W przypadku specjalności *filologia japońska*, liczba i rodzaj instytucji przyjmujących studentów jest zbyt mała i nieadekwatna w kontekście zakładanych efektów uczenia się. Są wśród nich tylko dwa podmioty powiązane z językiem i kulturą Japonii: placówka edukacyjna oraz księgarnia/wydawnictwo mangowe. Pozostałe instytucje nie prowadzą działalności operacyjnej z wykorzystaniem języka japońskiego w odpowiedniej skali, zasięgu i zakresie (są to np. biblioteka, teatr, hotel). Wykazane przez Uczelnię firmy międzynarodowe nie wykorzystują w pracy języka japońskiego.

Zgodnie z regulaminem praktyk, podstawą zaliczenia praktyki jest wypełniony dziennik praktyk zawierający rozkład tygodniowy zajęć z wyszczególnieniem zakresu czynności podczas praktyki, jak również opinia o praktykancie. Zaprojektowane metody weryfikacji nie w pełni umożliwiają ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się. Nie mają one charakteru kompleksowego i nie umożliwiają oceny osiągnięcia przez studenta każdego z zakładanych efektów uczenia się. Ocena formułowana jest wyłącznie w oparciu o informacje o czynnościach wykonywanych podczas praktyki oraz o ogólną opinię nt. praktykanta przygotowaną przez opiekuna ze strony zakładu pracy.

Dobór opiekunów praktyk jest przypadkowy, o nieznanym Uczelni kwalifikacjach i doświadczeniu. Zdarzają się więc wśród nich osoby dobrane prawidłowo, jak i nieprawidłowo. To samo spostrzeżenie można odnieść do infrastruktury i wyposażenia miejsc praktyk. Co jest konsekwencją przyjętych na kierunku zasad kwalifikacji miejsc praktyk. Kryteria są niespójne i nieadekwatne dla przyjętej koncepcji kształcenia. Wskazują one urzędy państwowe, w których realizowana jest aktywna współpraca

międzynarodowa, urzędy administracji samorządowej, również realizujące aktywną współpracę międzynarodową oraz redakcje czasopism wydawanych w języku angielskim (nieadekwatnie do specjalności japońskiej), stacje radiowe i telewizyjne, w których możliwa jest komunikacja społeczną w języku zgodnym z kierunkiem kształcenia, biura tłumaczeń. Przy czym niezgodnie z koncepcją kształcenia wyżej premiowane są urzędy administracji publicznej, w których być może student wykorzysta kompetencje językowe niż biura tłumaczeń, w których to jest zapewnione. Dopuszczane są również instytucje, które nie posiadają żadnego oprogramowania ani zaplecza technicznego, więc nie ma w ogóle możliwości odbycia w nich praktyk. Zasady doboru miejsc praktyk tylko pozornie służą ich właściwemu doborowi, dopuszczając możliwość odbywania praktyki w niewłaściwych zakładach pracy, nieadekwatnych dla kierunku i specjalności, w tym założonych efektów uczenia się. Zgodnie z przyjętym w Uczelni regulaminem kompetencje opiekuna praktyk w zakładzie pracy weryfikowane są i oceniane przed rozpoczęciem praktyki. Regulamin zawiera wyłącznie zalecenie, aby opiekun miał wykształcenie wyższe oraz 3-letni staż pracy. Wymagania te nie zostały uszczegółowione w stosunku do potrzeb ocenianego kierunku i w konsekwencji nie zapewniają takiego doboru opiekunów, aby umożliwić studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się zakładanych dla praktyk oraz ich weryfikację przez osobę o odpowiadających im kompetencjach. Uczelnia nie zapewnia miejsc praktyk dla wszystkich studentów, a przypadku miejsca samodzielnie wybranego przez studenta, zasady doboru miejsc praktyk nie zapewniają ich właściwej weryfikacji.

Na kierunku obowiązują regulaminy określające procedury odbywania praktyk w podziale na specjalność nauczycielską i translatoryczną. Regulaminy określają m.in. cele praktyk, zdania i obowiązki studenta/ instytucji przyjmującej, zasady organizacji praktyk oraz warunki zaliczenia. Regulaminy te, choć uszczegółowiają procedurę, w tym dość szeroko omawiają zakres formalny, w tym obowiązki zakładu pracy oraz studenta odbywającego praktykę, nie określają obowiązków opiekuna praktyki ze strony Uczelni, przeprowadzania hospitacji praktyk, a także zakresu współpracy osób nadzorujących praktyki na kierunku z opiekunami praktyk i sposoby komunikowania się. **Rekomenduje się** uzupełnienie regulacji o te aspekty.

Uczelnia przyjęła procedurę jakościową, której celem jest zapewnienie poprawnego toku postępowania w zakresie realizacji praktyk. Procedura ta jest w zasadzie uszczegółowieniem regulaminu praktyk i nie zawiera wytycznych, w tym metod, narzędzi, zakresu oraz ram czasowych stosowanych do oceny jakościowej realizacji praktyk. Zgodnie z założeniami regulaminu praktyk, w ich ocenie biorą udział studenci. Praktyki są oceniane systematycznie przez studentów za pomocą kwestionariusza oceny praktyk. W świetle stwierdzonych nieprawidłowości procedury oceny praktyk przewidzianych dla kierunku filologia nie działają skutecznie.

Praktyki nauczycielskie nie uwzględniają żadnych efektów uczenia się zawartych w standardzie kształcenia nauczycieli. W treściach określonych dla praktyk nie odniesiono się w ogóle do typu szkół, w których praktyka się odbywa, czy choćby do etapu edukacyjnego, który obejmuje oraz powiązanych z nim zagadnień. Nie wyodrębniono praktyki w ramach przygotowania psychologiczno-pedagogicznego oraz dydaktycznego. Liczba godzin praktyk oraz liczba przypisanych do nich punktów ECTS, w ramach zajęć wskazanych przez Uczelnię jako zajęcia odpowiadające standardowi kształcenia nauczycieli, obejmuje praktykę zawodową w wymiarze 375 godzin, zarówno na studiach I, jak i II stopnia, co spełnia z naddatkiem wymogi standardu, lecz nie jest zgodne z programem studiów I stopnia, który przewiduje 750 godzin i 30 ECTS.

Organizacja procesu kształcenia na kierunku filologia, tj. rozplanowanie zajęć oraz harmonogram egzaminów i zaliczeń jest zgodna z higieną pracy i zapewnia efektywne wykorzystanie czasu

przeznaczonego na nauczanie i uczenie się. Czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się umożliwia ich weryfikację oraz dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Studia pierwszego stopnia: kryterium niespełnione.

Studia drugiego stopnia: kryterium spełnione częściowo.

Uzasadnienie

W przypadku specjalności *filologia angielska* treści programowe na studiach pierwszego stopnia nie są w pełni zgodne z koncepcją kształcenia i efektami uczenia się założonymi dla kierunku, gdyż ograniczają się do opisu wiedzy ogólnoakademickiej, czasem podstawowej, z pominięciem jej zastosowań. Nie uwypuklają również celowego rozwoju umiejętności, w tym w szczególności praktycznych oraz kompetencji społecznych. Treści programowe w dyscyplinach językoznawstwo i literaturoznawstwo są aktualne, kompleksowe oraz specyficzne dla zajęć i dotyczą norm i zasad oraz aktualnego stanu praktyki tłumaczeniowej i nauczycielskiej anglistów. W programie studiów znajdują się również treści dotyczące odpowiednich dla specjalności kontekstów kulturowych i wiedzy językowej. W efekcie, treści programowe zapewniają pełną realizację większości kierunkowych efektów uczenia. Do wyjątków należą części efektów: K1_W01: „zna i rozumie w stopniu zaawansowanym strukturę języka właściwego dla wybranego programu studiów w tym teorii i metodologii z zakresu językoznawstwa ogólnego, językoznawstwa stosowanego oraz podstawowe informacje z zakresu historii języka, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”, K1_W03: „zna i rozumie w stopniu zaawansowanym literaturę danego obszaru kulturowego, właściwego dla wybranego programu studiów, metody analizy i interpretacji oraz jej periodyzację, genologię oraz twórczość wybranych autorów, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”, K1_W06: „zna i rozumie terminologię nauk humanistycznych oraz terminologię i metodologię szczegółową językoznawstwa, literaturoznawstwa, dydaktyki oraz translacji, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej” odnoszące się do wykorzystania wiedzy językoznawczej i literaturoznawczej w kontekście zawodowym.

Na studiach drugiego stopnia na specjalności *filologia angielska* treści programowe również koncentrują się na wiedzy ogólnoakademickiej, pomijając jej zastosowania i nie uwypuklając umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych co odnosi się do efektów: K2_W01: „zna i rozumie w pogłębionym stopniu strukturę języka właściwego dla wybranego programu studiów/obszaru językowego, w tym teorii i metodologii z zakresu językoznawstwa ogólnego, językoznawstwa stosowanego oraz historii języka, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”, K2_W03: „zna i rozumie w pogłębionym stopniu literaturę danego obszaru kulturowego, właściwego dla wybranego programu studiów/języka studiów, metody analizy i interpretacji oraz jej periodyzację, genologię i twórczość wybranych autorów, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”, K2_W06: „zna i rozumie zaawansowaną terminologię i metodologię szczegółową językoznawstwa, literaturoznawstwa, dydaktyki oraz translacji, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”.

Treści programowe na studiach pierwszego stopnia sformułowane dla specjalności *filologia japońska* nie są zgodne z koncepcją kształcenia i efektami uczenia się założonymi dla kierunku, gdyż nie zawierają odpowiednio zaawansowanych i kompleksowych treści językoznawczych i literaturoznawczych. Treści

koncentrują się na elementach wiedzy językowej, nakierowanej na rozwój kompetencji gramatycznych i w zakresie języka pisanego, osadzonych w kontekście społeczno-kulturowym. Nie uwzględniają metodologii i aparatu teoretyczno-pojęciowego dyscyplin, do których przyporządkowano kierunek. Nie zakładają również celowego rozwoju umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych ani nie są powiązane z normami i aktualnym stanem praktyki specyficznym dla nauczycieli i tłumaczy języka japońskiego. W rezultacie, program specjalności *filologia japońska* nie zapewnia osiągnięcia przez studentów szeregu kluczowych dla kierunku filologia o profilu praktycznym efektów uczenia się:

1. K1_W01: „zna i rozumie w stopniu zaawansowanym strukturę języka właściwego dla wybranego programu studiów w tym teorii i metodologii z zakresu językoznawstwa ogólnego, językoznawstwa stosowanego oraz podstawowe informacje z zakresu historii języka, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”,
2. K1_W03: „zna i rozumie w stopniu zaawansowanym literaturę danego obszaru kulturowego, właściwego dla wybranego programu studiów, metody analizy i interpretacji oraz jej periodyzację, genealogię oraz twórczość wybranych autorów, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”,
3. K1_W06: „zna i rozumie terminologię nauk humanistycznych oraz terminologię i metodologię szczegółową językoznawstwa, literaturoznawstwa, dydaktyki oraz translacji, a także zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej”,
4. K1_U01: „potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z zakresu językoznawstwa i literaturoznawstwa, dydaktyki oraz translacji z wykorzystaniem różnych źródeł i sposobów,
5. K1_U03: „potrafi wypowiadać się płynnie, spontanicznie, bez większego trudu z wykorzystaniem szerokiego zakresu środków językowych, pozwalających na odpowiedni dobór wyrażenia i sformułowań w celu jasnego i ujętego we właściwym stylu prezentowania swojego zdania w szerokim zakresie tematów ogólnych, akademickich, zawodowych lub dotyczących zagadnień osobistych, przy użyciu reguł organizacji wypowiedzi i odpowiednich łączników na poziomie C1 ESOKJ / N3 JLPT”,
6. K1_U07: „potrafi posługiwać się językiem danego obszaru językowego na poziomie C1 ESOKJ / N3 JLPT z użyciem specjalistycznej terminologii z zakresu językoznawstwa i literaturoznawstwa, dydaktyki oraz translacji w działalności zawodowej”,
7. K1_U09: „potrafi wykorzystać wiedzę do sformułowania i rozwiązywania problemów praktycznych z zakresu językoznawstwa poprzez właściwy dobór informacji i ich źródeł oraz stosowanie odpowiednich metod i technik”.

Treści programowe w zakresie przygotowania do zawodu nauczyciela nie są zgodne ze standardem kształcenia nauczycieli, ponieważ są niekompletne i nie umożliwiają osiągnięcia założonych efektów uczenia się. Ich chaotyczny i wybiórczy charakter uniemożliwia realizację pełnego, kompletnego programu przygotowującego studenta do pełnienia roli nauczyciela w szkole podstawowej i ponadpodstawowej. Zawierają one niezgodnie ze standardem treści dotyczące przygotowania nauczyciela do pracy w przedszkolu i szkole podstawowej oraz treści w ogóle nie związane z wykonywaniem zawodu nauczyciela.

Czas trwania studiów, nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów, jak również nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć lub grup zajęć są na ogół poprawnie oszacowane i zmierzone liczbą punktów ECTS i zapewniają osiągnięcie przez studentów kierunkowych efektów uczenia się z wyjątkiem efektu uczenia się K1_U11 na studiach I stopnia, który dotyczy osiągania kompetencji w zakresie drugiego języka obcego na

poziomie B2. Harmonogram realizacji programu studiów a także liczba semestrów oraz liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się. Stosowane na kierunku formy zajęć nie w pełni umożliwiają studentom nabywanie umiejętności praktycznych. Harmonogram realizacji zajęć w zakresie specjalizacji nauczycielskiej nie jest zgodny z regułami i wymaganiami zawartymi w standardzie kształcenia określonym w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.), gdyż w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego nie zapewnia zajęć prowadzonych w formie warsztatów zintegrowanych z praktyką zawodową. Program studiów pierwszego i drugiego stopnia umożliwia wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie, ale nie obejmuje, w wymaganym wymiarze punktów ECTS, zajęć kształtujących umiejętności praktyczne. Na studiach drugiego stopnia, w przypadku studentów wybierających specjalizację tłumaczeniową program studiów nie obejmuje też zajęć z dziedziny nauk społecznych, którym przyporządkowano nie mniej niż 5 ECTS.

Metody kształcenia nie są zorientowane na studentów, nie motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz nie w pełni umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się w kategoriach umiejętności i kompetencji społecznych. Nie w pełni umożliwiają też, również ze względu na akademickie sprofilowanie treści kształcenia, przygotowanie do działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy nauczycieli i tłumaczy. Stosowanie na kierunku metod i technik kształcenia na odległość, w przypadku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne wynika z aktualnej sytuacji epidemicznej.

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów nie zapewniają prawidłowej realizacji praktyk oraz osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z przygotowaniem zawodowym. Program studiów zakłada te same efekty uczenia się dla praktyk na studiach I i II stopnia na każdym ich etapie; nie profiluje praktyki zawodowej zgodnie ze specjalnością i specjalizacją. Uczelnia nie zapewnia miejsc praktyk studentom, a przyjęte zasady nie zapewniają właściwego doboru miejsc praktyk i opiekunów praktyk w zakładach pracy, co skutkuje ich przypadkowością. W zakresie realizacji standardu kształcenia nauczycieli nie wyodrębniono praktyki psychologiczno-pedagogicznej i praktyki dydaktycznej, a efekty uczenia się nie uwzględniają efektów zawartych w standardzie. Ocena osiągnięcia efektów uczenia się dokonywana przez opiekuna praktyk nie ma charakteru kompleksowego i odnosi się do każdego z zakładanych efektów uczenia się. Ponadto dokumentacja dotycząca praktyk zawodowych jest wewnętrznie sprzeczna.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo dla studiów drugiego stopnia wynika z nieprawidłowości dotyczących 1) zapewnienia treści programowych odnoszących się do dyscyplin naukowych językoznawstwo i literaturoznawstwo w sposób odzwierciedlający procentowe przyporządkowanie kierunku do tych dyscyplin, 2) doboru treści programowych ukierunkowanych na kompetencje akademickie z całkowitym lub częściowym pominięciem wiedzy aplikacyjnej z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa oraz celowego kształtowania umiejętności związanych z jej zastosowaniami w pracy zawodowej, 3) doboru treści programowych, który nie zapewnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się sformułowanych dla poszczególnych zajęć oraz dla całego

kierunku w aspekcie praktycznego wykorzystania wiedzy literaturoznawczej i językoznawczej w kontekście zawodowym, 4) ustrukturyzowania treści programowych w sposób nieodzwierciedlający progresji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, 5) zapewnienia wszystkim studentom kierunku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w wymaganym wymiarze punktów ECTS, 6) zapewnienia w programie studiów co najmniej 5 punktów ECTS w ramach zajęć z dziedziny nauk społecznych, 7) doboru metod kształcenia; 8) organizacji i programu praktyk zawodowych; 9) spełniania wymagań standardu kształcenia nauczycieli.

Wszystkie powyższe zastrzeżenia z wyjątkiem szóstego zachowują aktualność także w odniesieniu do studiów pierwszego stopnia oraz dodatkowo nieprawidłowości wyliczenia nakładu pracy studenta mierzonego punktami ECTS w sposób uniemożliwiający osiągnięcie efektów uczenia się odniesieniu do kompetencji w zakresie drugiego języka obcego. O ocenie kryterium niespełnione zadecydowało wprowadzenie dla prowadzonych na kierunku specjalności dalece zróżnicowanych treści programowych, skutkujące sprowadzeniem specjalności *filologia japońska* do treści językowych w module praktycznej nauki języka japońskiego uwzględniających kontekst historyczno-kulturowy, bez treści odnoszących się do dyscyplin naukowych, do których został przyporządkowany kierunek.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

W odniesieniu do studiów drugiego stopnia

1. Zapewnienie treści programowych odnoszących się do dyscyplin naukowych językoznawstwo i literaturoznawstwo w sposób odzwierciedlający przyporządkowanie kierunku do tych dyscyplin.
2. Zapewnienie treści programowych odpowiadających praktycznemu profilowi kształcenia ukierunkowanych na aplikacyjną wiedzę z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa, możliwą do zastosowania w pracy nauczyciela i tłumacza.
3. Zapewnienie treści programowych umożliwiających nabywanie przez studentów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w sposób uwzględniający progresję między pierwszym i drugim poziomem studiów.
4. Zwiększenie nakładu pracy studenta mierzonego liczbą punktów ECTS tak, by możliwy do osiągnięcia był efekt K1_U11, dotyczących kompetencji w zakresie drugiego języka obcego na poziomie B2 dla studiów pierwszego stopnia.
5. Zapewnienie w programie studiów zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w wymiarze większym niż 50% punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów.
6. Zapewnienie w programie studiów zajęć z dziedziny nauk społecznych, którym przyporządkowano co najmniej 5 punktów ECTS w ramach wszystkich oferowanych ścieżek kształcenia.
7. Wprowadzenie zróżnicowanych i specyficznych dla zajęć metod kształcenia, zorientowanych na studentów i umożliwiających osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się, w tym

w szczególności umiejętności i kompetencji społecznych właściwych zawodów, do których przygotowuje kierunek.

8. Uwzględnienie wymaganej standardem kształcenia nauczycieli liczby godzin zajęć zintegrowanych z realizacją praktyk zawodowych w ramach grupy zajęć przygotowania psychologiczno-pedagogicznego oraz wyodrębnienie praktyki w ramach przygotowania psychologiczno-pedagogicznego oraz dydaktycznego.
9. Usystematyzowanie treści kształcenia przygotowujących do zawodu nauczyciela w sposób odpowiadający koncepcji kształcenia i zapewniający studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się zawartych w standardzie.
10. W zakresie praktyk zawodowych zaleca się:
 - a) określenie dla każdego etapu praktyk zawodowych odrębnych efektów uczenia się i treści programowych w powiązaniu ze specjalnością i specjalizacją;
 - b) zapewnienie w programie praktyk na specjalizacji przygotowującej do zawodu nauczyciela efektów uczenia się zawartych w standardzie kształcenia nauczycieli;
 - c) opracowanie reguł zatwierdzania miejsc praktyk i opiekunów praktyk w zakładach pracy w sposób umożliwiający ich właściwy dobór;
 - d) zapewnienie na ich podstawie właściwego doboru miejsc i opiekunów praktyk;
 - e) przygotowanie narzędzia oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się odnoszącego się do każdego z tych efektów;
 - f) wyeliminowanie sprzecznych informacji w dokumentach dotyczących praktyk zawodowych;
 - g) wprowadzenie systemu monitorowania przebiegu i jakości praktyk umożliwiającego doskonalenie programu praktyk i ich realizacji oraz diagnozowanie ewentualnych nieprawidłowości.
11. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu w przyszłości nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Zasady i warunki postępowania rekrutacyjnego reguluje uchwała senatu SAN. Zgodnie z nią na kierunek filologia (*angielska i japońska*) studiów I stopnia przyjmowani są kandydaci, którzy zdali egzamin maturalny z przedmiotów: język obcy nowożytny, wiedza o społeczeństwie lub historia. W przypadku egzaminu maturalnego zdawanego na poziomie rozszerzonym brany jest pod uwagę wynik korzystniejszy. W przypadku przekroczenia liczby kandydatów w stosunku do przyjętego przez Uczelnię limitu miejsc, przeprowadza się rozmowę kwalifikacyjną, w trakcie której weryfikuje się predyspozycje kandydata do studiowania na wybranym kierunku, biorąc pod uwagę zainteresowanie kandydata wiedzą na temat językoznawstwa i literaturoznawstwa oraz znajomość języka angielskiego na poziomie B2+ w przypadku filologii angielskiej, zaś w przypadku filologii japońskiej wiedzą na temat kultury, historii języka i społeczeństwa Japonii. Jest to niezgodne z art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.), według którego podstawą przyjęcia na studia I stopnia lub jednolite studia magisterskie są wyniki egzaminu maturalnego lub egzaminu dojrzałości. Uczelnia uwzględnia przeprowadzenie rozmowy

kwalifikacyjnej, która jest są swoistą formą egzaminów wstępnych, co jest niezgodne z art. 70 ust. 4 ww. ustawy, według którego Uczelnia może przeprowadzić dodatkowo egzaminy wstępne w zakresie przedmiotów nieobjętych egzaminami, o których mowa w ust. 3, oraz w przypadku konieczności sprawdzenia uzdolnień artystycznych lub sprawności fizycznej. Według tej samej uchwały laureaci olimpiad szczebla ogólnopolskiego wymienionych na stronie MNiSW oraz innych ustalonych przez rektora SAN są przyjmowani z pominięciem postępowania rekrutacyjnego. Przy czym nie podano do publicznej wiadomości o jakie olimpiady i konkursy chodzi w odniesieniu do kierunku filologia.

O przyjęcie na studia drugiego stopnia mogą ubiegać się wyłącznie kandydaci, którzy ukończyli studia pierwszego stopnia tej samej specjalności na kierunku filologia, albo pokrewnej specjalności lub kierunku, przy jednoczesnej potwierdzonej znajomości języka wybranej specjalności na poziomie C1 ESOKJ.

Jednocześnie zarówno w przypadku studiów pierwszego stopnia, jak i studiów drugiego stopnia komisja rekrutacyjna może ogłosić na dany kierunek wstęp wolny i wówczas przyjęcie na studia następuje po przedstawieniu wymaganych dokumentów. W praktyce wykorzystywane jest właśnie to rozwiązanie i nie są stosowane żadne kryteria kwalifikacji. W adresowanym do kandydatów na studia FAQ znajduje się informacja „Rekrutacja jest otwarta, co oznacza, że punkty uzyskane z poszczególnych przedmiotów na maturze nie są brane pod uwagę. Warunkiem przyjęcia na studia jest uiszczenie opłat rekrutacyjnych oraz złożenie kompletu dokumentów”. Znalazło to potwierdzenie podczas hospitowanych zajęć, w których brali udział studenci i znaczącym zróżnicowaniu kompetencji w zakresie języka obcego, od podstawowych po zaawansowane.

O przyjęcie na studia mogą ubiegać się obywatele polscy i cudzoziemcy. Ogólne zasady rekrutacji w Uczelni odnoszą się do kryteriów, które powinny spełnić osoby z tzw. starą maturą, maturą międzynarodową lub europejską oraz kandydaci z maturą ukraińską i białoruską. Zasady te są bezstronne.

W Uczelni przyjęto warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, które zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów. Kierunek otrzymał pozytywną ocenę jakości kształcenia, wydaną w roku 2013/2014 przez PKA, w związku z tym, posiada uprawnienia do potwierdzania efektów uczenia się. Procedury potwierdzania efektów uczenia się poza systemem studiów reguluje uchwała senatu SAN.

Uznawanie efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni przebiega zgodnie z zasadami i przyjętymi procedurami. Zgodnie z nimi dziekan podejmuje decyzję w sprawie przepisania oceny z przedmiotu zaliczonego w innej uczelni lub na innym kierunku studiów, przy czym liczba punktów ECTS przypisana danemu modułowi powinna być taka sama, jak w Uczelni, do której się przenosi. Warunkiem jest uzyskanie przez studenta zakładanych efektów uczenia się oraz otrzymania nie mniej niż 30 punktów ECTS za zaliczenie jednego semestru.

Proces dyplomowania na kierunku, zgodnie z przyjętymi w Uczelni założeniami, powinien weryfikować z jednej strony zdobytą przez studenta wiedzę, a z drugiej strony umiejętności wykorzystania tej wiedzy do rozwiązania w pracy dyplomowej problemu praktycznego, czy też zaprojektowania zadania praktycznego związanego z zakresem studiowanego kierunku. Na kierunku filologia na studiach pierwszego stopnia, zgodnie z przyjętymi w Uczelni zasadami, praca dyplomowa powinna weryfikować opanowanie poprawnej techniki pisania prac dyplomowych oraz wykazanie się znajomością literatury przedmiotu. Dodatkowo student ma za zadanie opanować szereg umiejętności związanych z przygotowaniem pracy dyplomowej, m.in.: samodzielnego planowania pracy, samodzielnej realizacji

zakładanej jej struktury, umiejętność semantycznej analizy tekstu oraz wnioskowania w oparciu o typy rozumowania dedukcyjnego i indukcyjnego, panowania nad spójnością wywodu, a także prezentacji treści pracy zgodnej z zasadami logiki i gramatyki. Zakłada się, że proces dyplomowania na studiach pierwszego stopnia służy do rozwiązania prostego problemu praktycznego z zakresu translatoryki lub dydaktyki. Od pracy magisterskiej natomiast wymaga się charakteru empirycznego, a także często projektowego. Celem prac magisterskich jest, obok funkcji poznawczej, także funkcja pragmatyczna. Zakłada się bowiem, że poprzez podjęcie tematów, których realizacja wymaga badań empirycznych, student musi opracować problem praktyczny.

Tym ogólnym założeniom nie w pełni odpowiadają efekty uczenia się założone dla seminariów dyplomowych na prowadzonych specjalnościach.

Na studiach pierwszego stopnia dla specjalności *filologia angielska*:

P_WO1 zna i rozumie w stopniu zaawansowanym strukturę języka właściwego dla wybranego programu studiów w tym teorii i metodologii z zakresu językoznawstwa ogólnego, językoznawstwa stosowanego, w tym teorii i metodologii z zakresu przekładoznawstwa;

P_WO2 zna gramatykę, leksykę i zasady pisowni języka właściwego dla programu studiów, na poziomie C1 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego

P_WO3 zna i rozumie terminologię nauk humanistycznych oraz terminologię i metodologię szczegółową językoznawstwa, w szczególności translacji.

Na studiach pierwszego stopnia dla specjalności *filologia japońska*:

P_WO1 zna metody pozyskiwania danych, korzystania z bibliotek oraz formułowania prac pisemnych.

P_WO2 ma pogłębioną wiedzę z dziedziny, do której należy temat pracy dyplomowej, a także szczegółową wiedzę w przedmiocie pracy licencjackiej

P_WO3 zna najnowszą literaturę przedmiotu a także metody i techniki badawcze niezbędne w realizacji zadania wyznaczonego tematem pracy dyplomowej.

Na studiach drugiego stopnia na specjalności *filologia angielska* student powinien mieć uporządkowaną i podbudowaną teoretycznie wiedzę oraz zaawansowaną wiedzę z zakresu językoznawstwa zorientowaną na zaawansowane zastosowania praktyczne w zakresie translacji oraz znać na poziomie rozszerzonym terminologię w języku danego obszaru językowego oraz terminologię związaną z translatoryką.

Efekty uczenia się sformułowane dla seminarium dyplomowego na studiach pierwszego stopnia nie uwzględniają rozwiązania prostego problemu praktycznego z zakresu translatoryki lub dydaktyki, a na studiach drugiego stopnia przeprowadzenia badań o charakterze empirycznym, w tym projektowym. Zasady dyplomowania na obu poziomach studiów nie odnoszą się do prowadzenia badań naukowych o charakterze aplikacyjnym lub prac rozwojowych. Na specjalności *filologia angielska* zakłada się, że absolwent „potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać i użytkować informacje z zakresu językoznawstwa i translacji z wykorzystaniem różnych źródeł”, ale nie wiadomo w czym ta wiedza ma znaleźć zastosowanie. Efekt nie odnosi się do zastosowań w obszarze działalności zawodowej właściwej dla kierunku. Na specjalności *filologia japońska* student powinien identyfikować problemy badawcze, dobierać właściwe narzędzia badawcze, trafnie diagnozować problem, analizować, oceniać i wyciągać wnioski i w końcu „samodzielnie napisać pracę o charakterze akademickim”. Wymagania stawiane pracom dyplomowym na studiach drugiego stopnia przewidując zaawansowany poziom kompetencji odpowiadają 6 poziomowi PRK, a więc pracom dyplomowym na studiach pierwszego stopnia. Ponadto wymagania stawiane pracom dyplomowym na obu specjalnościach są niesymetryczne. W przypadku filologii angielskiej została wyraźnie wskazana dyscyplina naukowa językoznawstwo, w której

przygotowywane są prace dyplomowe, w przypadku filologii japońskiej dyscypliny tej nie wskazano odwołując się do jakiejś nieokreślonej, a więc dowolnej dziedziny; efekty uczenia się w seminarium w zakresie języka angielskiego odwołują się do znajomości języka obcego, w seminarium z języka japońskiego tego aspektu nie uwzględniają.

Proces weryfikacji oceniania efektów uczenia, w tym w m. in. ustalania formy zaliczeń, terminów egzaminów w sesjach, wyboru egzaminatora, przeprowadzania egzaminu komisyjnego oraz dostosowania formy egzaminów i zaliczeń do potrzeb osób z niepełnosprawnościami określony jest w Regulaminie studiów. Zawarte w nim regulacje umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia.

Przyjęty w Uczelni wzór sylabusa przewiduje sprecyzowanie kryteriów oceny dla każdego z efektów uczenia się założonych dla poszczególnych zajęć, co powinno zapewniać bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji oraz wiarygodność i porównywalność ocen. Jednak koliduje z tym sposób wypełniania sylabusa. Otóż jeden sylabus przygotowany jest dla zajęć, które trwają kilka semestrów, a ich poszczególne etapy zaliczane są częściowo w różnych formach na zakończenie każdego z nich. Na przykład *praktyczna nauka języka angielskiego – Integrated Skills* na studiach pierwszego stopnia obejmuje 6 semestrów zajęć (ze wspólnymi efektami uczenia się dla całego kursu, ale wyodrębnionymi dla semestrów treściami programowymi), a kończy się egzaminem po semestrach parzystych. Nie wiadomo, w jaki sposób zaliczane są semestry nieparzyste. Jednocześnie kryteria oceny są wspólne dla wszystkich semestrów, tak więc student nie wie, które efekty uczenia się i na jakim poziomie zaawansowania są oceniane na każdym etapie zaliczenia i według jakich kryteriów. W konsekwencji stosowane zasady nie zapewniają bezstronności, rzetelności i przejrzystości procesu weryfikacji oraz wiarygodności i porównywalności ocen w poszczególnych semestrach. Analogiczny problem pojawia się w przypadku *praktycznej nauki języka japońskiego – sprawności zintegrowane* i innych zajęciach trwających dłużej niż jeden semestr na obu poziomach studiów. Wiarygodność i przejrzystość procesu weryfikacji ograniczona jest także przez zamknięty dopuszczany przez sylabus szablonowy katalog metod weryfikacji, które nie uwzględniają specyfiki poszczególnych zajęć, zwłaszcza w odniesieniu do prac etapowych i oceny formującej. Ograniczenia wynikające ze wzoru sylabusa nie dają możliwości doboru specyficznych metod oceniania, a także poinformowania o nich studentów. **Rekomenduje się** sprecyzowanie metod i kryteriów oceniania odrębnie dla każdego semestru w wielosemestralnych kursach oraz zniesienie ograniczeń w katalogu przyjętych metod weryfikacji efektów uczenia się.

Regulamin studiów w sposób szczegółowy określa zasady i terminy przekazywania informacji zwrotnej dotyczącej stopnia osiągnięcia efektów uczenia się na każdym etapie studiów i ocenie końcowej. Zawiera on także zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją efektów uczenia się oraz uchybiających godności studenta, jak również nieetycznych i niezgodnych z prawem zachowań studenta.

W założeniach Uczelni metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się są powiązane z odpowiednią kategorią: wiedzy, umiejętności i kompetencji. Zgodnie z przyjętą koncepcją wiedza powinna być weryfikowana przy pomocy metod tradycyjnych, takich jak egzaminy ustne, pisemne, testy, kolokwia, wystąpienia i prezentacje multimedialne oraz prace pisemne. Jeśli chodzi o umiejętności zakłada się weryfikację poprzez projekty, częściowe zadania, zadania praktyczne, badania empiryczne (case study). Osiągnięcia studenta weryfikowane powinny być również podczas bieżącej pracy na zajęciach, z wykorzystaniem aktywizujących studentów metod nauczania (praca

w grupach, symulacje, odgrywanie ról, demonstracje, szukanie informacji w tekstach słuchanym i pisanym, metoda eksponująca).

Wskazane wyżej metody weryfikacji odpowiadają kategoriom efektów uczenia się, ale nie są wyszczególnione w sylabusach zajęć. Jak już wspomniano katalog możliwych metod weryfikacji jest w nich ograniczony, a do tego ich dobór nie zawsze właściwy, zwłaszcza, gdy kompetencje społeczne są sprawdzane w drodze egzaminu ustnego i eseju lub egzaminu ustnego i testu, jak się wielokrotnie zdarza. Efekty uczenia się w kategorii umiejętności weryfikowane są przez wykonanie prezentacji, egzamin ustny, aktywność na zajęciach czy bliżej niesprecyzowane zadania/pracę samodzielną. Metody te w zasadzie nie odnoszą się do sprawdzenia praktycznych umiejętności zawodowych związanych z panowaniem umiejętności przydatnych do prowadzenia działalności zawodowej w edukacji i działalności translatorycznej. Wskazane w sylabusie i stosowane metody weryfikacji się nie są specyficzne zarówno dla kategorii efektów uczenia się: wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne, jak i nie są specyficzne dla weryfikacji efektów uczenia się założonych dla ocenianego kierunku studiów, zwłaszcza w odniesieniu do przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku. Ponadto wzór sylabusa przewiduje alternatywne wykorzystanie jednej z dwóch metod oceniania: karty obserwacji i karty samooceny. Odnoszące się do tych metod wzory to „Karta oceny pracy zespołowej” zawierająca samooceny i oceny członków grupy i kończąca się oceną wykładowcy i „Karta obserwacji aktywności i osiągnięć studentów na zajęciach”. Pierwsze narzędzie jest użyteczne tylko w ocenie kompetencji związanych z pracą w grupie, drugie obejmuje ocenę w odniesieniu do każdego ze studentów aktywności, prezentacji poglądów i niewyszczególnionych umiejętności praktycznych i nie odnosi się do osiągnięcia przez studentów konkretnych efektów uczenia się. Oba lub jedno z tych narzędzi jest powszechnie wskazywane jako wykorzystywane metody, przy czym wzór sylabusa nie pozwala precyzyjnie określić, które z tych narzędzi będzie wykorzystywane w ocenie. Do tego „Karta obserwacji aktywności i osiągnięć studentów na zajęciach” jest zbyt uniwersalnym narzędziem, by umożliwić ocenę osiągania przez studentów efektów uczenia się założonych dla poszczególnych zajęć. **Rekomenduje** się opracowanie wzoru karty w sposób umożliwiający ocenę osiągnięcia przez studentów zakładanych dla zajęć efektów uczenia się.

Ogólnie przyjęte metody weryfikacji efektów uczenia się w zakresie kompetencji językowych: egzamin ustny, egzamin pisemny, test, esej/referat/portfolio, ocena aktywności na zajęciach, prace pisemne, kolokwia. umożliwiają sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego dla założonego dla kierunku poziomu ESOKJ.

Przyjęte na rok akademicki 2020/2021 zasady prowadzenia zajęć wykorzystujące metody kształcenia na odległość w związku z sytuacją pandemii i przewidują dostosowanie do tej formy zajęć metod weryfikacji efektów uczenia się. Zajęcia są prowadzone w formie on-line zajęć synchronicznych, asynchronicznych i hybrydowych. Dla okresu *lockdownu* w semestrze letnim roku akademickiego 2019/2020 metody weryfikacji efektów kształcenia prowadzące do zaliczenia zajęć obejmowały projekty, raporty, sprawozdania przesyłane drogą elektroniczną poprzez przyjęte w Uczelni źródła komunikacji elektronicznej oraz testy i egzaminy pisemne przeprowadzane z wykorzystaniem narzędzi informatycznych, np. test z ograniczeniem czasowym. Przyjęte metody weryfikacji – zwłaszcza w odniesieniu do prac przesyłanych drogą elektroniczną – nie gwarantowały w pełni, że studenci wykonali je samodzielnie i w zasadzie umożliwiały weryfikację efektów uczenia się z w kategorii wiedza i częściowo umiejętności. W tym kontekście **zwraca się uwagę na konieczność** takiego doboru metod weryfikacji efektów uczenia się, by zapewnić weryfikację efektów we wszystkich kategoriach, tj.

wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w sposób gwarantujący, że zostały one osiągnięte w wyniku samodzielnej pracy bez korzystania z niedozwolonych pomocy.

Weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się w przypadku przygotowania do zawodu nauczyciela nie odpowiada w pełni wymaganiom wskazanym w standardzie kształcenia, ponieważ nie są zastosowane zróżnicowane formy sprawdzania, adekwatne do kategorii wiedzy, umiejętności albo kompetencji społecznych, których dotyczą te efekty. Przede wszystkim wskazane w sylabusach metody weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się w kategorii umiejętności nie wymagają bezpośredniej obserwacji studenta w czasie wykonywania działań właściwych dla danego zadania zawodowego (dydaktycznego, wychowawczego i opiekuńczego) wynikającego z roli nauczyciela. Na przykład metody weryfikacji dotyczące oceny umiejętności to w przypadku zajęć *metodyka języka angielskiego* (prowadzonych wyłącznie w warunkach dydaktycznych Uczelni podobnie jak pozostałe zajęcia poza praktyką zawodową), to projekt grupowy i karta obserwacji/karta samooceny.

Efekty uczenia się osiągnięte przez studentów są uwidocznione w postaci prac etapowych i egzaminacyjnych oraz ich wyników, projektów, prac dyplomowych, dzienników praktyk, w niewielkim stopniu są monitorowane poprzez prowadzenie analiz pozycji absolwentów na rynku pracy lub kierunków dalszej edukacji, które polegają na śledzeniu karier pojedynczych absolwentów kierunku. **Rekomenduje się** wykorzystywanie w procesie oceny osiągania przez studentów założonych dla kierunku efektów uczenia się danych w ujęciach statystycznych.

Rodzaj, forma, tematyka i metodyka prac egzaminacyjnych, etapowych, projektów itp. a także prac dyplomowych oraz stawianych im wymagań nie są dostosowane do poziomu i profilu, efektów uczenia się oraz zastosowań wiedzy z dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany, norm i zasad, a także praktyki w obszarach działalności zawodowej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Problematyka prac etapowych, co prawda jest zgodna z sylabusami zajęć, ale ponieważ te odnoszą się do wiedzy i umiejętności *stricto* akademickich, to weryfikują one skutecznie ten zakres kompetencji, nie odnosząc się zastosowań wiedzy w praktyce w obszarach działalności zawodowej, do których zgodnie z koncepcją kształcenia przygotowuje kierunek studiów. Zjawisko to występuje także w przypadku zajęć, dla których założono efekty uczenia wynikające z praktycznego profilu studiów. Zdarzają się przypadki, w których prace etapowe weryfikują inne kompetencje, niż założone w efektach uczenia się. Często prace nie stawiają przed studentami zadań zapewniających weryfikację efektów uczenia się na właściwym dla studiów pierwszego lub drugiego stopnia poziomie zaawansowania. Do ich przygotowania wystarczają informacje z Wikipedii i podręcznika. Niejednokrotnie prace etapowe nie są opatrzone komentarzem, a nawet oceną. Jeśli komentarze są, to bywają nieczytelne.

Dzienniki praktyk (o różnych wzorach, mimo że dotyczą tego samego roku studiów) wypełniane są w sposób lapidarny, mogą dotyczyć dowolnej praktyki w dowolnym zakładzie pracy, niezwiązanej z kierunkiem filologia oraz z językiem studiów. Dokumentują one osiąganie efektów uczenia się w zakresie niezwiązanym z kierunkiem, np. zapoznanie się z zakresem czynności na stanowiskach: specjalisty obsługi rolników, księgowym, pracownika referatu inwestycji, funkcjonariusza Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, pracownika zajmującego się świadczeniami rodzinnymi. Żadna z tych aktywności nie jest powiązana z profilem zawodowym absolwenta kierunku ani nie dotyczy wykorzystywania języka obcego w pracy. Dzienniki praktyk wykazują, że cena za praktykę ma charakter czysto formalny, je ona pozytywna nawet, gdy dwa różne etapy praktyki odbywają się równolegle, w dwóch różnych instytucjach, w tych samych dniach i godzinach.

Prace dyplomowe przygotowywane są – poza pojedynczymi przypadkami – w innych dyscyplinach niż w przyjętej na kierunku dyscyplinie językoznawstwo w aspekcie translatorycznym lub glottodydaktyczny. Dotyczą one pedagogiki czy psychologii, a nawet wymykają się dyscyplinom naukowym ze względu na operacyjny zakres wykorzystywanej wiedzy, brak bazy teoretyczno-pojęciowej i jakiegokolwiek metodologii, celów i wniosków. Prace dyplomowe na studiach pierwszego stopnia nie potwierdzają przygotowania studentów do prowadzenia aplikacyjnych badań naukowych ani prac rozwojowych, a na studiach drugiego stopnia nie potwierdzają umiejętności prowadzenia takich badań lub prac. W żadnym z przypadków nie służą one rozwiązaniu problemu praktycznego z zakresu translatoryki lub dydaktyki i nie mają charakteru projektowego. Niejednokrotnie nie odpowiadają właściwemu poziomowi PRK, zdarza się, że ich zawartość nie odpowiada tematowi.

Studenci nie są autorami lub współautorami publikacji fachowych i nie posiadają innych osiągnięć w obszarach działalności zawodowej właściwych dla kierunku.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium niespełnione

Uzasadnienie

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, choć niespójne i nieprzejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, które nie umożliwiają właściwego dobór kandydatów i są częściowo niezgodne z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Co prawda Uczelnia precyzuje kryteria rekrutacji, ale co do zasady ich nie stosuje, umożliwiając kandydatom tzw. wstęp wolny. W konsekwencji na kierunek przyjmowani są wszyscy kandydaci bez względu na kompetencje wstępne. Stosowane są też formalnie przyjęte zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów. Jednak w odniesieniu do zasad dyplomowania na ocenianym kierunku są one niespójne i w zależności od specjalności na studiach pierwszego stopnia odnoszą się do innych kompetencji i zakresu merytorycznego w powiązaniu z dyscyplinami, w których mogą powstawać prace dyplomowe. System weryfikacji efektów uczenia się nie w pełni umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, ponieważ wzór sylabusu przewiduje zamknięty katalog niespecyficznych dla kierunku metod oceniania. Stosowane metody weryfikacji i oceny są jednak przy tym zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, choć nie pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Metody weryfikacji efektów uczenia się w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela nie są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardzie kształcenia nauczycieli, ponieważ nie są zastosowane zróżnicowane formy sprawdzania, adekwatne do kategorii wiedzy,

umiejętności albo kompetencji społecznych, których dotyczą te efekty i nie wymagają bezpośredniej obserwacji studenta w czasie wykonywania działań właściwych dla danego zadania zawodowego.

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk, prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe zazwyczaj nie potwierdzają w pełni osiągnięcia efektów uczenia się. Zarówno prace etapowe, jak i dyplomowe nie potwierdzają osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się w zakresie wiedzy, jej zastosowań i umiejętności właściwych dla zawodowego rynku pracy tłumacza lub nauczyciela języków obcych. Prace dyplomowe – poza pojedynczymi przypadkami – nie są przygotowywane w dyscyplinach naukowych, do których został przyporządkowany kierunek, w tym w szczególności w dyscyplinie językoznawstwo, która została wskazana w zasadach dyplomowania. Nie mają one charakteru aplikacyjnego i często nie odpowiadają właściwemu poziomowi polskiej ramy kwalifikacyjnej, potwierdzając, że część kandydatów przyjętych na studia nie osiąga zakładanych efektów uczenia się.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny kryterium niespełnione wynika z nieprawidłowości dotyczących 1) przyjmowania kandydatów na studia bez względu na ich kompetencje wstępne związane z możliwością osiągnięcia zakładanych dla kierunku efektów uczenia się, 2) niespójnych wewnętrznie zasad dyplomowania, które wykazują, że studenci każdej ze specjalności osiągają zróżnicowane kompetencje merytoryczne na zróżnicowanym poziomie zaawansowania, 3) doboru metod weryfikacji efektów uczenia się, które nie umożliwiają sprawdzenia opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, w tym także w zakresie zgodności ze standardem kształcenia nauczycieli, 4) realizacji procesu dyplomowania, wyrażających się w postawianiu na kierunku prac dyplomowych, które nie odpowiadają praktycznemu profilowi kształcenia, dyscyplinom naukowym, do których został przyporządkowany kierunek, poziomowi studiów i przyjętym na kierunku wymaganiom.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

--

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Na kierunku w latach 2019/2020 i 2020/21 zajęcia prowadzi w sumie 46 nauczycieli. W tej grupie 18 nauczycieli prowadzi zajęcia związane z językiem angielskim i 11 z językiem japońskim. Pozostali nauczyciele akademicki prowadzą zajęcia wspomagające kształcenie filologiczne z zakresu filozofii, pedagogiki, psychologii czy informatyki.

W grupie nauczycieli akademickich związanych z kształceniem filologicznym w zakresie filologii angielskiej, w tym praktycznej nauki języka angielskiego znajdują się trzy osoby ze stopniem naukowym doktora habilitowanego i sześć osób ze stopniem doktora w dyscyplinie językoznawstwo oraz po dwie

osoby ze stopniem doktora i doktora habilitowanego w dyscyplinie literaturoznawstwo (jedna z osób posiada stopień naukowy w obu dyscyplinach) oraz pięć osób z tytułem zawodowym magistra filologii angielskiej, w tym jeden *native speaker*. Dorobek naukowy tej grupy nauczycieli akademickich odpowiada dyscyplinom, w których uzyskali oni stopnie naukowe. W tej grupie nie wykazano osoby posiadającej stopień naukowy lub dorobek naukowy w dyscyplinie nauki o kulturze i religii, do której także w niewielkim procencie został przyporządkowany kierunek. **Rekomenduje się** pozyskanie przedstawiciela tej dyscypliny naukowej.

W grupie nauczycieli akademickich związanych z kształceniem filologicznym w zakresie filologii japońskiej nie ma żadnej osoby ze stopniem naukowym w dyscyplinie językoznawstwo lub literaturoznawstwo. Kształcenie na tej specjalności opiera się na ośmiu nauczycielach akademickich z tytułem zawodowym magistra, z których pięć posiada wykształcenie filologiczne, oraz po jednej kulturoznawcze – japonistyczne, ekonomiczne i okołomedyczne, pośród których jest pięcioro natywnych użytkowników języka. Ponadto na specjalności zajęcia prowadzą dwie osoby ze stopniem naukowym doktora w dyscyplinie nauki o polityce i administracji, posiadające dorobek naukowy w tej dyscyplinie i marginalnie w dyscyplinie historia.

W obu grupach nauczycieli akademickich są osoby posiadające doświadczenie zawodowe w zakresie translatoryki lub edukacji, nie jest jednak ono powiązane z prowadzonymi przez te osoby badaniami naukowymi o charakterze aplikacyjnym lub pracami rozwojowymi. Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku prowadzą badania naukowe o charakterze podstawowym. Struktura kwalifikacji w grupie nauczycieli akademickich związanych z kształceniem filologicznym w zakresie filologii angielskiej, a także liczebność kadry w stosunku do liczby studentów wyrażonej także w liczbie grup zajęciowych umożliwiają prawidłową realizację zajęć związanych z językoznawstwem literaturoznawstwem, w tym także nabywanie przez studentów umiejętności praktycznych, ale nie z naukami o kulturze i religii, do których także został przyporządkowany kierunek. Natomiast struktura kwalifikacji grupie nauczycieli akademickich związanych z kształceniem filologicznym w zakresie filologii japońskiej takiej możliwości nie zapewnia.

Nie wszyscy nauczyciele akademicy posiadają kompetencje dydaktyczne i udokumentowany dorobek dydaktyczny umożliwiający prowadzenie zajęć. Co prawda większość z zatrudnionej kadry dydaktycznej legitymuje się doświadczeniem dydaktycznym w pracy na innych uczelniach oraz w szkołach językowych, niektórzy z nich, między innymi *native speakerzy* na specjalności *filologia japońska*, ukończyli specjalne kursy przygotowujące do nauczania języka japońskiego jako języka obcego, ale – zwłaszcza na specjalności *filologia japońska* – nie ma osób o kompetencjach dydaktycznych do prowadzenia zajęć w formie wykładu, odnoszących się do kluczowej wiedzy w zakresie danej dyscypliny naukowej. Kompetencje takie nabywane są najczęściej wraz z osiągnięciem kolejnych poziomów naukowego awansu zawodowego i w ramach stałej aktualizacji wiedzy i umiejętności, realizowanej szczególnie poprzez prowadzenie własnej pracy badawczej. Prowadzenie przez nauczycieli akademickich badań podstawowych nie zapewnia też w pełni kompetencji dydaktycznych do opieki nad pracami dyplomowymi o charakterze aplikacyjnym. Hospitacje zajęć wykazały także, że nie wszyscy nauczyciele akademicy mają kompetencje dydaktyczne do prowadzenia zajęć w grupach, w których są studenci o mocno zróżnicowanych umiejętnościach językowych, a nawet brak merytorycznych kompetencji do nauczania języków obcych. Hospitacje wykazały, że nie wszyscy nauczyciele akademicy są przygotowani do kształcenia na odległość lub w formie kształcenia hybrydowego.

Przydział zajęć oraz obciążenia godzinowe poszczególnych nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni nie przekracza wymiaru zajęć dydaktycznych określonych w ustawie. Obciążenie godzinowe

prowadzeniem zajęć nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy jest zgodne z wymaganiami i ponad 50% ogółu godzin zajęć dydaktycznych na studiach I i II stopnia jest prowadzona przez osoby zatrudnione w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy.

Zajęcia wskazane przez uczelnię jako zajęcia odpowiadające standardowi kształcenia nauczycieli w zakresie pedagogiki i psychologii prowadzone są przez osoby posiadające stopnie naukowe w tych dyscyplinach. Natomiast zajęcia z zakresu dydaktyki języka obcego prowadzone są przez osobę z tytułem zawodowym magistra w jednym z zawodów okołomedycznych, która ma doświadczenie zawodowe związane z prowadzeniem kursów języków obcych, ale nie jest ono związane z wykonywaniem zawodu nauczyciela w szkole podstawowej i ponadpodstawowej oraz osobę posiadającą kompetencje informatyczne, która także nie ma doświadczenia zawodowego związanego z nauczaniem języków obcych w szkole. Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia z zakresu przygotowania dydaktycznego nie są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardzie kształcenia nauczycieli.

Zatrudnienie nauczycieli akademickich następuje w drodze konkursowej, a o doborze nauczycieli akademickich do prowadzenia zajęć decyduje albo ich dorobek albo doświadczenie i praktyka zawodowa. Jednak przyjęte zasady i procedury są nieskuteczne. Jak już wykazano potencjał kadrowy w zakresie dyscyplin naukowych, do których został przyporządkowany kierunek nie zapewnia prawidłowej realizacji zajęć na specjalności *filologia japońska*, co przekłada się bezpośrednio na nieprawidłową obsadę zajęć. W przypadku specjalności *filologia angielska* identyfikuje się nieprawidłowości, które dotyczą m.in. powierzania zajęć osobom, które posiadają stopień naukowy lub dorobek naukowy niekorelujący z zakresem tematycznym zajęć. Część zajęć przygotowujących do zawodu tłumacza na obu specjalnościach została powierzona osobom, które nie posiadają doświadczenia zawodowego w działalności translatorycznej. Odrębny problem – w przypadku specjalności *filologia japońska* o charakterze strukturalnym – dotyczy powierzania opieki nad pracami dyplomowymi oraz recenzowania prac dyplomowych osobom, które nie posiadają stopnia naukowego ani dorobku naukowego w którejkolwiek z dyscyplin naukowych, do których został przyporządkowany kierunek. W sumie dla całego kierunku została podważona zasadność obsady 25 zajęć.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na specjalności *filologia angielska*, zwłaszcza ci, którzy posiadają stopnie naukowe pomnażają dorobek naukowy w dyscyplinie językoznawstwo i literaturoznawstwo. Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na specjalności *filologia japońska* takiego dorobku nie mają. Niewielka część kadry pomnaża doświadczenie praktyczne związane z zakresem ról zawodowych, do których przygotowywani są studenci. Wielu z nich doskonali swoje kwalifikacje dydaktyczne na szkoleniach i kursach zdobywając nowe certyfikaty.

Nauczyciele akademicy podlegają ocenie w zakresie spełniania obowiązków związanych z kształceniem poprzez prowadzoną na Uczelni ankietyzację oraz w formie hospitacji obejmujących wszystkich nauczycieli. Jeśli nauczyciel otrzyma niską ocenę w ankietach studenckich realizowana jest hospitacja interwencyjna. Studenci, w tym członkowie Samorządu Studentów, nie otrzymują jednak zagregowanej i nie odnoszącej się do poszczególnych osób informacji zwrotnej na temat wyników ankietyzacji oraz podjętych działaniach projakościowych. **Rekomenduje** się przekazywanie tego typu informacji społeczności studenckiej.

Wyniki ankiet przeprowadzanych raz w roku oraz hospitacji wykorzystywane są w okresowej ocenie nauczycieli akademickich. Ocena okresowa przeprowadzana jest nie rzadziej niż raz na cztery lata i obejmuje również ocenę aktywności w zakresie działalności naukowej, zawodowej i dydaktycznej. Wyniki okresowych przeglądów kadry i ankiet studenckich mają wpływ na politykę kadrową i mogą

skutkować, choć – jak wskazuje ocena potencjału kadrowego – nie skutkują formułowaniem oczekiwań odnoszących się do indywidualnych ścieżek rozwojowych.

Realizowana polityka kadrowa nie w pełni umożliwia dobór kadry prowadzącej kształcenie zapewniające prawidłową realizację zajęć. Rozwój naukowy części nauczycieli związany jest z ich wcześniejszym lub równoległym zatrudnieniem w innych uczelniach. Nie mniej uczelnia wspiera rozwój naukowy nauczycieli akademickich poprzez finansowanie awansów naukowych, publikacji, pomoc w opracowywaniu grantów, czy finansowaniu szkoleń podwyższających kwalifikacje zawodowe lub dydaktyczne. W związku z sytuacją pandemiczną Uczelnia zorganizowała szkolenia z zakresu prowadzenia zajęć zdalnych.

Realizowana w Uczelni polityka kadrowa obejmuje zasady rozwiązywania konfliktów i reagowania na przypadku zagrożenia, naruszenia bezpieczeństwa lub dyskryminacji i przemocy wobec kadry prowadzącej.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami nie zapewniają w odniesieniu do specjalności *filologia japońska* prawidłowej realizacji zajęć oraz osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Skutkuje to bezpośrednio nieprawidłowościami w obsadzie zajęć, które niezależnie identyfikuje się w zakresie specjalności *filologia angielska* jak i kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela.

Polityka kadrowa nie zapewnia doboru nauczycieli akademickich w sposób umożliwiający prawidłową realizację zajęć oparty o transparentne zasady. Uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki nie są jednak wykorzystywane w doskonaleniu kadry, choć stwarzane są warunki do ustawicznego rozwoju kadry.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących 1) polityki kadrowej, która nie zapewnia doboru nauczycieli akademickich umożliwiającego prawidłową realizację zajęć, 2) braku wśród nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na specjalności *filologia japońska* osób ze stopniem naukowym lub dorobkiem naukowym, w każdej z dyscyplin naukowych, do których został przyporządkowany kierunek, 3) nieprawidłowej obsady zajęć na obu prowadzonych na kierunku specjalnościach i specjalizacjach, w tym w szczególności w odniesieniu do spełniania wymagań stawianym osobom prowadzącym kształcenie w standardzie kształcenia nauczycieli.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Wdrożenie polityki skutkującej zbudowaniem potencjału kadrowego zapewniającego dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia w sposób umożliwiający prawidłową realizację zajęć na kierunku filologia.
2. Zapewnienie wśród nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na specjalności *filologia japońska* osób ze stopniem naukowym lub dorobkiem naukowym, w dyscyplinach naukowych, do których został przyporządkowany kierunek studiów.
3. Zapewnienie prawidłowej obsady zajęć na prowadzonych na kierunku obu specjalnościach i specjalizacjach.
4. Podjęcie działań naprawczych zapobiegających występowaniu nieprawidłowości, które stały się podstawą do sformułowania powyższych zaleceń.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Proces kształcenia na kierunku filologia odbywa się na terenie budynków sąsiadujących budynków w centrum Łodzi, gdzie znajdują się pracownie laboratoryjno-dydaktyczne. Sale i specjalistyczne pracownie dydaktyczne zlokalizowane są w trzech budynkach, są zgodne z potrzebami procesu nauczania i obejmują multimedialną pracownię językową, pracownię graficzną wyposażoną w najnowocześniejsze komputery oraz laboratoria komputerowe. Zajęcia odbywają się w aulach wykładowych, multimedialnej pracowni językowej wyposażonej w oprogramowanie do tłumaczenia w języku japońskim i angielskim, pracowni graficznej posiadającej komputery iMAC i PC, oraz laboratorium komputerowego. Sale dydaktyczne zostały wyposażone w urządzenia multimedialne – wideoprojektory, odtwarzacze DVD, komputery, wizualizery i nagłośnienie. Wykorzystywane w procesie kształcenia oprogramowanie obejmuje między innymi pakiet biurowy Microsoft Office, sieć komputerową, programy wspierające tłumaczenia (WordFast, MemoQ), oprogramowanie SubtitleEdit do tworzenia podpisów filmowych. Oprogramowanie jest nowoczesne i umożliwia prawidłową realizację zajęć z wykorzystaniem nowoczesnych technik informacyjno-komunikacyjnych. Liczba, wielkość i układ pomieszczeń, ich wyposażenie techniczne, liczba stanowisk w pracowniach dydaktycznych, komputerowych oraz licencji na oprogramowania są dostosowane do liczby studentów i umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym samodzielnie wykonywanie czynności praktycznych przez studentów.

Biblioteka znajduje się w opisywanym kompleksie budynków. Dla studentów dostępne są dwa pomieszczenia: wypożyczalnia oraz czytelnia. Czytelnia otwarta jest od poniedziałku do piątku w godzinach 9.00-18.00 oraz w weekendy zjazdowe, w soboty 8.00-18.00 i niedziele 8.00-17.00. Zapewniona jest zgodność infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej oraz zasad korzystania z niej z przepisami BHP.

Studenci mają umożliwiony dostęp do sieci bezprzewodowej, komputerów i specjalistycznego oprogramowania poza godzinami zajęć, w celu wykonywania zadań i projektów, choć badania ankietowe wśród studentów wskazują na istniejące w tym zakresie utrudnienia.

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa i biblioteczna z reguły jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Warunki lokalowe w budynkach, w których prowadzone są zajęcia, zostały zaadaptowane w miarę możliwości do potrzeb osób z niepełnosprawnościami dzięki instalacji wind

oraz podjazdów. Dodatkowo dla osób niedowidzących i niedosłyszących Uczelnia zapewnia dostęp do programu powiększająco-mówiącego MagReader oraz klawiatury z dużymi kontrastowymi klawiszami ZoomText. Brak jest natomiast wydzielonych miejsc parkingowych dla studentów z niepełnosprawnością, choć Uczelnia dysponuje własnym parkingiem. **Rekomenduje się** wyznaczenie stałych miejsc dla osób z niepełnosprawnościami.

Program studiów nie przewiduje zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość. Uczelnia jednak dysponuje w tym zakresie platformą Teams, która wykorzystywana jest do prowadzenia zajęć w związku z wprowadzeniem stanu epidemicznego.

Księgozbiór zgromadzony w Bibliotece SAN liczy ponad 100 000 woluminów, z czego dla specjalności *filologia angielska* jest to 2 837 tytułów, a dla filologii japońskiej 168 tytułów. Biblioteka posiada prenumeratę 75 czasopism, z czego dla kierunku filologia są to „Kwartalnik Neofilologiczny”, „English Teaching Professional”, „The Teacher”, „Analecta Nipponica”, „Silva Iaponicarum”, „Rocznik Orientalistyczny”, „Acta Asiatica Varsoviensa”. Liczba publikacji japonistycznych nie wyczerpuje zasobu podręcznego i jest zdecydowanie niewystarczająca do prowadzenia zajęć na specjalności *filologia japońska*, w tym do przygotowywania aplikacyjnych prac dyplomowych i prowadzenia badań językoznawczych i literaturoznawczych, umożliwiających rozwój kadry prowadzącej zajęcia. Ponieważ treści programowe – zwłaszcza na specjalności *filologia japońska* – w niewielkim stopniu odnoszą się do dyscyplin naukowych, do których został przyporządkowany kierunek, to w konsekwencji sylabusy nie zawierają literatury z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa czy nauk o kulturze, a więc nie odnotowuje się braków w zakresie piśmiennictwa zalecanego w sylabusach.

Tradycyjne zasoby biblioteczne w formie drukowanej uzupełniane są o zasoby cyfrowe. W ramach wirtualnej biblioteki dostępne jest piśmiennictwo i bazy bibliograficzne, na przykład z EBSCO IBUK libra, WBN), nie niwelują one jednak niedostatków w zakresie zbiorów tradycyjnych.

Istnieje możliwość dostosowania zasobów bibliotecznych do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełne z nich korzystanie. Bibliotekę wyposażono w specjalne programy dla osób niedowidzących i niedosłyszących (Zoom Text MagReader, baza LEX).

W związku z sytuacją pandemiczną biblioteka umożliwiła dostęp spoza Uczelni do zbiorów cyfrowych wspomagających prowadzenie zajęć.

Istnieją procedury dotyczące oceny bazy dydaktycznej, które umożliwiają systemowe i cykliczne jej sprawdzanie w celu dokonania oceny i przydatności do realizacji procesu uczenia się. Nie wykazały one jednak, że biblioteka nie posiada księgozbioru do rozpoczęcia kształcenia na kierunku filologia w zakresie specjalności *filologia japońska*. Studencka ocena infrastruktury dydaktycznej, bibliotecznej i informacyjnej dokonywana jest poprzez badanie ankietowe. Studenci oraz pracownicy dydaktyczni i naukowci uczestniczą również w uzupełnianiu bazy bibliotecznej, poprzez możliwość składania zapotrzebowania na konkretne tytuły. Zebrane opinie służą do przeprowadzania działań doskonalących bazę dydaktycznej, których efektem jest np. wzbogacanie księgozbioru o wybrane publikacje zagraniczne.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym opanowanie umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu. Infrastruktura dydaktyczna uczelni dostosowana jest do potrzeb kształcenia nauczycieli. Jednak zasoby biblioteczne, informacyjne i edukacyjne nie pozwalają na prawidłowe kształcenie na kierunku filologia w zakresie specjalności *filologia japońska*.

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci. Przyjęte i procedury nie poskutkowały zdiagnozowaniem braków w zasobach bibliotecznych na etapie podejmowania decyzji o uruchomieniu na kierunku filologia specjalności *filologia japońska*.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących 1) zasobów bibliotecznych w zakresie kształcenia na specjalności *filologia japońska*, 2) procedur w zakresie oceny infrastruktury, w szczególności zasobów bibliotecznych w powiązaniu z planami rozwoju kierunku filologia

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Uzupełnienie zasobów bibliotecznych o materiały i książki z zakresu językoznawstwa i literaturoznawstwa japońskiego, publikacje japońskojęzyczne oraz w innych językach na temat Japonii, jej literatury, kultury i języka.
2. Zapewnienie sposobów oceny infrastruktury, w tym w szczególności zasobów bibliotecznych, w sposób zapewniający diagnozę, umożliwiającą planowanie rozwoju kierunku filologia i wprowadzenie skutecznych działań naprawczych.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Kierunek posiada grono interesariuszy współpracujących z Uczelnią. Dobór współpracujących instytucji nie jest jednak w pełni zgodny z koncepcją i celami kształcenia – specjalnościami i specjalizacjami zawodowymi oraz wynikającymi z nich obszarami działalności zawodowej/ gospodarczej i zawodowego rynku pracy właściwymi dla kierunku.

W przypadku specjalności *filologia angielska* i prowadzonych w jej ramach specjalizacji zawodowych, można uznać, że dobór interesariuszy jest właściwy – współpracujące instytucje to placówki, których profil aktywności gospodarczej wpisuje się w założenia koncepcji kształcenia, a przedmiotem działalności operacyjnej jest język angielski np. edukacyjne (szkoły i centra językowe), oświatowe (szkoły publiczne), placówki koncentrujące swoją działalność w zakresie usług tłumaczeniowych i lokalizacyjnych (biura tłumaczeń, tłumacze prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą, agencje tłumaczeniowe), instytucje związane z rynkiem wydawniczym (redakcje, wydawnictwa, zakłady posiadające wyodrębnione jednostki wydawnicze) oraz instytucje prowadzące współpracę międzynarodową. Trzon działalności tych instytucji to usługi tłumaczeniowe lub usługi związane z nauczaniem języków obcych – adekwatne do sylwetki absolwenta kierunku.

W odniesieniu do specjalności *filologia japońska*, prowadzonej na studiach I stopnia w dwóch specjalizacjach: *translatoryka oraz edukacja języków obcych*, rodzaj, zakres i zasięg działalności instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawców, nie jest właściwy, nie jest nawet częściowo zgodny z koncepcją i celami kształcenia oraz sylwetką absolwenta kierunku w odniesieniu do absolwenta filologii japońskiej. Przedstawione, bardzo wąskie, grono współpracujących podmiotów nie wpisuje się w koncepcję kształcenia, zgodnie z którą, pożądanymi interesariuszami byłyby przede wszystkim biura tłumaczeń i agencje tłumaczeniowe/lokalizacyjne świadczące usługi w zakresie japońskiego. Tymczasem Uczelnia wskazuje tylko polską spółkę Fujitsu Technology Solutions Sp. z o.o. jako głównego interesariusza dla specjalności, podczas gdy w firma ta wymienia na swoich stronach internetowych kilka języków obcych, w zakresie których pracuje i żaden z nich nie jest językiem japońskim. Drugą organizacją jest czasopismo Japonia Online prowadzone hobbystycznie przez jednego z prowadzących zajęcia na specjalności *filologia japońska*, które nie zatrudnia w żadnej formie pracowników, a więc nie jest uczestnikiem rynku pracy.

Współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z pracodawcami, nie ma charakteru stałego i nie jest prowadzona systematycznie, co potwierdziło się podczas spotkania z przedstawicielami pięciu podmiotów współpracujących z kierunkiem (w tym trzech szkół działających w systemie oświaty, firmy międzynarodowej oraz pisma internetowego). Interesariusze współpracują z Uczelnią głównie w zakresie praktyk zawodowych. Inne formy współpracy mają charakter raczej incydentalny, przypadkowy. Nie potwierdzono ich adekwatnego udziału w opracowywaniu koncepcji kształcenia oraz realizacji i doskonaleniu programu studiów. Pracodawcy obecni na spotkaniu nigdy nie opiniowali efektów uczenia się określonych dla ocenianego kierunku, nie brali czynnego udziału w tworzeniu programu studiów. Nie potwierdzono prób oddziaływania interesariuszy na elementy realizacji programu. Współpraca taka została co prawda wskazana w raporcie samooceny, ale nie dotyczyła ona zajęć kierunkowych, stanowiących filar kształcenia. Wpływ interesariuszy na realizację programu można określić jako punktowy, nie ma on charakteru ciągłego procesu oceny i doskonalenia. Rozmiar i zasięg tego wpływu są słabo zaakcentowane w tym procesie, niewystarczająco przekładają się na realne i systematyczne udoskonalanie programu studiów, które byłoby adekwatne do celów kształcenia i osiągania przez studentów efektów uczenia się określonych dla kierunku. Formy współpracy z interesariuszami ograniczając się do współpracy dotyczącej organizacji praktyk zawodowych są bardzo jednorodne. Interesariusze nie biorą udziału w prowadzeniu innych zajęć i weryfikacji efektów uczenia się.

W Uczelni została powołana Komisja Programowa dla kierunku filologia, której zadaniem jest m.in. opracowywanie i modyfikowanie programów studiów oraz współpraca z interesariuszami zewnętrznymi kierunku. Wśród ośmioosobowego grona członków tej komisji, głównie nauczycieli

akademickich, znalazł się jeden interesariusz – osoba prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą w zakresie tłumaczeń i usług lokalizacyjnych, co nie odpowiada w pełni zakresowi kształcenia odnoszącego się do właściwego dla kierunku rynku pracy. W Komisji zabrakło przedstawiciela komercyjnego rynku edukacyjnego w kontekście zredefiniowanej sylwetki absolwenta, który przygotowany jest do nauczania języka obcego (angielskiego, japońskiego) poza systemem oświaty.

Przyjęte w uczelni procedury Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia nie przewidują monitorowania udziału otoczenia społeczno-gospodarczego w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programów studiów ani wpływu tej współpracy na rozwój kierunku. Wspomniana Komisja Programowa dla kierunku filologia koncentruje się na działaniach dotyczących konsultowania programu studiów, nie opiniuje jednak współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Praktykodawcy nie są oceniani systematycznie i kompleksowo. Wprowadzie w dzienniku praktyk, który stanowić może formę oceny praktykodawcy przez studenta, znaleźć można „Kwestionariusz oceny praktyk”, ale nie jest on wykorzystywany w procedurach oceny jakości. Ponadto, nie przewidziano narzędzi i metod oceny interesariuszy, w tym praktykodawców, pod kątem ich doboru/ istotności dla procesu kształcenia oraz adekwatności do zmieniającej się sylwetki absolwenta (np. rezygnacji ze specjalizacji nauczycielskiej). Brak sformułowanego i funkcjonującego systemu oceny współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym skutkuje zdiagnozowanymi w kryterium 2 nieprawidłowościami w zakresie doboru miejsc praktyk.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, z tym, że poza punktowymi i sporadycznymi konsultacjami nie dotyczy ona współpracy opiniowaniu koncepcji kształcenia, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu. Rodzaj, zakres i zasięg działalności instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawców, z którymi uczelnia współpracuje w zakresie projektowania i realizacji programu studiów, nie jest w pełni zgodny z koncepcją i celami kształcenia oraz wynikającymi z nich obszarami działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwymi dla kierunku. Współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z pracodawcami, jest prowadzona systematycznie tylko w odniesieniu do praktyk zawodowych, ale nie obejmuje np. wizyt studyjnych, realizacji wdrożeniowych prac etapowych i dyplomowych, udziału przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w prowadzeniu innych zajęć niż praktyki zawodowe lub weryfikacji efektów uczenia się, certyfikacji, analiz potrzeb rynku pracy czy analizy losów absolwentów kierunku.

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływu tego otoczenia na program i jego realizację nie podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów. Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących: 1) doboru współpracujących z kierunkiem przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego; 2) udziału tego otoczenia w doskonaleniu koncepcji kształcenia na kierunku, programów studiów i udziału w jego

realizacji; 3) przeprowadzania systematycznej oceny zakresu współpracy z otoczeniem społecznego gospodarczym.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Poszerzenie i zdywersyfikowanie grupy interesariuszy współpracujących z kierunkiem, w sposób zapewniający możliwość diagnozowania potrzeb rynku pracy w zakresie prowadzonych na kierunku specjalności i specjalizacji.
2. Realne włączenie przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w doskonalenie koncepcji studiów i programu studiów oraz w jego realizację.
3. Przeprowadzanie z udziałem studentów okresowej oceny współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w odniesieniu do programu studiów, obejmującej ocenę poprawności doboru instytucji współpracujących, skuteczności form współpracy i wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji, a także wykorzystywanie wyników tych przeglądów do rozwoju i doskonalenia współpracy, a w konsekwencji programu studiów.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Międzynarodowa współpraca w odniesieniu do kierunku filologia dotyczy programu Erasmus+ oraz umów bilateralnych. Programy współpracy dotyczą wymiany studentów i pracowników, wspólnych badań, konferencji naukowych i praktyk studenckich. Uczelnia stwarza możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności studentów, m.in. poprzez realizację lektoratu z drugiego języka obcego (angielskiego lub niemieckiego) na poziomie zaawansowania B2 na studiach I stopnia w oraz B2+ na studiach II stopnia. Uczelnia stwarza także możliwości zdawania egzaminów certyfikatowych przeprowadzanych przez *British Council* i Ambasadę Japonii (egzamin przeprowadzany w Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych). Dzięki współpracy realizowanej w ramach programu Erasmus+ studenci mają możliwość do odbywania semestru lub dwóch semestrów studiów na uczelniach zagranicznych takich jak między innymi University of Valladolid (Hiszpania), Vilniaus Universitetas (Litwa), Otto von Guericke University Magdeburg (Niemcy), Hosei University (Japonia). Uczelnia posiada bogatą ofertę podpisanych umów bilateralnych w oparciu o program Erasmus+. W ramach wizytowanego kierunku współpraca międzynarodowa obejmuje ośrodki akademickie w takich państwach, jak: Łotwa, Węgry, Włochy, Hiszpania, Litwa, Hiszpania, Turcja, Włochy, Niemcy, Bułgaria, Japonia. Studenci są informowani o możliwości aplikowania na studia poprzez stronę internetową, media społecznościowe, wiadomości e-mailowe oraz spotkania z opiekunem roku dotyczące zachęcania studentów do udziału w programach mobilności.

W ramach oferty z wymiany międzynarodowej mogą korzystać studenci i nauczyciele akademicy. W ostatnich latach z możliwości wyjazdu na studia zagraniczne skorzystały cztery osoby, w tym jeden student ze specjalności *filologia japońska*. Z trzymiesięcznych praktyk skorzystała jedna osoba ze specjalności *filologia angielska*. Jeśli chodzi o nauczycieli akademickich uczelnia umożliwia kontakt z międzynarodowym środowiskiem filologicznym i literaturoznawczym poprzez wspieranie udziału w międzynarodowych konferencjach naukowych, głównie organizowanych w Polsce, ale i w Wielkiej Brytanii.

Uczelnia stwarza ponadto warunki do uczestnictwa nauczycieli akademickich w kursach doskonalących i warsztatach metodycznych prowadzonych przez doświadczonych nauczycieli w zakresie języka angielskiego.

Udział nauczycieli akademickich prowadzących kształcenia na kierunku filologia w ocenie umiędzynarodowienia nie jest zapewniony w sposób sformalizowany, choć istnieje możliwość zgłaszania indywidualnych uwag. Udział studentów zapewniony jest poprzez studencką ankietę oceny stopnia ważności i zadowolenia z oferty wyjazdów na studia/praktyki za granicę, przeprowadzaną raz na dwa lata. **Rekomenduje się** zapewnienie udziału w opiniowaniu zakresu współpracy międzynarodowej ogółowi nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicy są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry. Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień, które nie mają wpływu na ogólną pozytywną ocenę spełniania kryterium.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Wsparcie studentów kierunku filologia co do zasady jest prowadzone systematycznie, ma charakter stały i kompleksowy. Nauczyciele akademicy są obecni na konsultacjach w czasie wyznaczonych dyżurów, pozostają w kontakcie telefonicznym i e-mailowym, a także udostępniają studentom dodatkowe pomoce naukowe, m.in. w postaci prezentacji czy artykułów naukowych. Dodatkowo studenci uzyskują realne wsparcie opiekuna roku, który organizuje cykliczne spotkania dotyczące bieżących spraw, np. zapisów na płatne staże czy zmian dotyczących programu studiów.

Uczelnia z reguły uwzględnia zróżnicowane formy merytorycznego, materialnego i organizacyjnego wsparcia studentów w zakresie przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach rynku pracy właściwych dla kierunku. Wsparcie co do zasady obejmuje organizację płatnych staży, a także działalność Biura Karier Studenckich. Program płatnych staży umożliwia zainteresowanym studentom filologii podjęcie płatnego, nieobowiązkowego stażu w placówce odpowiadającej pod względem profilu studiów wizytowanemu kierunkowi studiów. Za pośrednictwem Biura Karier studenci mają możliwość konsultacji z doradcą zawodowym, udziału w szkoleniach i warsztatach, np.: „Jak efektywnie szukać pracy”, „ABC sztuki prezentacji”, „Perfect CV”.

Systemowe wsparcie studentów wybitnych obejmuje przyznawane stypendia Rektora oraz nagrody za wybitne prace dyplomowe. Nagroda za wybitną pracę dyplomową przyznawana jest corocznie jednemu studentowi z danego kierunku studiów, który wykazał się wysoką średnią ocen, a także znacznym wkładem w prace naukowo-badawcze, takie jak: prezentacje na konferencjach naukowych oraz publikowanie wyników badań. Laureat konkursu uzyskuje możliwość bezpłatnej realizacji oferowanego na Uczelni kursu specjalistycznego lub zwolnienia z opłaty jednego semestru studiów.

Wsparcie studentów uwzględnia różnorodne formy aktywności studentów, czego wyrazem jest działalność gazetki studenckiej oraz kół naukowych. Studenci angażujący się w prace na rzecz gazetki studenckiej wspierani są organizacyjnie, merytorycznie i finansowo przez nauczycieli akademickich, czego wyrazem jest m.in. zapewnienie odpowiednich programów umożliwiających projektowanie grafiki. Członkowie kół naukowych, takich jak: Koło Naukowe Katedry Anglistyki oraz Koło Naukowe Japonistyki, mają zapewnione wsparcie.

Uczelnia zapewnia wsparcie dostosowane do potrzeb studentów stacjonarnych, niestacjonarnych, osób z niepełnosprawnościami, z problemami na tle psychologicznym oraz cudzoziemców. Wsparcie studentów stacjonarnych polega np. na dostosowaniu harmonogramu zajęć do potrzeb studentów pracujących popołudniami poprzez realizację zajęć od godzin porannych, natomiast niestacjonarnych na właściwej organizacji weekendowych zjazdów dwa razy w miesiącu. Studenci z niepełnosprawnościami uzyskują wsparcie za pośrednictwem Rzecznika praw studentów z niepełnosprawnością, Pełnomocnika Rektora ds. Studentów z Niepełnosprawnością oraz Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami. Mechanizm racjonalnych usprawnień obejmuje: możliwość korzystania z Indywidualnej Organizacji Studiów lub Indywidualnego Planu Studiów, zmianę formy zdawania egzaminów, przedłużenie czasu trwania zaliczeń, indywidualną organizację egzaminu uwzględniającą pomieszczenie wolne od barier architektonicznych, udział w egzaminach osób trzecich, np. tłumacza języka migowego. Studenci z problemami uzyskują bezpłatną pomoc psychologiczną w Punkcie Pomocy Psychologicznej, obcokrajowcom zaś dedykowane jest wsparcie opiekuna kierunku.

Sposób zgłaszania skarg i wniosków jest uregulowany odpowiednią procedurą. W sytuacjach konfliktowych student może się zwrócić się osobiście do wykładowcy, opiekuna roku, Dziekana, Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia. Dodatkowo w ramach struktury Samorządu Studentów zapewnia się merytoryczne wsparcie Rzecznika Praw Studenta, który interweniuje w problematycznych sytuacjach oraz edukuje studentów w zakresie ich praw i obowiązków.

Wsparcie studentów obejmuje działania informacyjne i edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa studentów oraz przeciwdziałania wszelkim formom dyskryminacji i przemocy, czego wyrazem jest organizowanie spotkań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa studentów z udziałem opiekuna kierunku i Rzecznika Praw Studentów. Dodatkowo Uczelnia promuje konferencje poświęcone kwestiom RODO i ochronie danych osobowych, takim jak wydarzenie pn. „Jak rozpoznać i przeciwdziałać cyberzagrożeniom”, a także umożliwia cudzoziemcom zagrożonym wykluczeniem społecznym i dyskryminacją bezpłatne konsultacje prawnicze.

W związku z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość Uczelnia zapewnia szkolenia przygotowujące studentów do udziału w tych zajęciach, dostęp do instrukcji oraz możliwość konsultacji z nauczycielami akademickimi.

Motywowanie studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się ma miejsce za pośrednictwem stypendiów. Studenci mają zapewnione stypendia socjalne, dla osób z niepełnosprawnościami, rektora, a także zapomogę.

Kompetencje kadry wspierającej proces nauczania i uczenia się co do zasady są właściwe, czego wyrazem jest dobra ocena w ramach ankietyzacji kwestii, takich jak: kompetencje pracowników dziekanatu, kompletność uzyskiwanych informacji oraz sprawność realizowanej usługi. Pracownicy administracyjni dziekanatu dokładają wszelkich starań w zapewnianiu studentom wsparcia codziennie od poniedziałku do piątku w godzinach 9:00-17:00 oraz w weekendy zjazdowe w godzinach 8:00-16.00.

Uczelnia co do zasady wspiera materialnie i pozamaterialnie Samorząd Studentów i inne organizacje studenckie, czego wyrazem jest udostępnienie samorządowi pomieszczenia do pracy czy dofinansowanie inicjatyw samorządu, np. organizacji turnieju Virtual House CUP, zbiórek krwi i współpracy z wolontariuszami Szkolnego Koła Caritas przy Liceum Społecznej Akademii Nauk w Łodzi. Samorząd i studenci kierunku ma zapewniony wpływ na program studiów, warunki studiowania oraz wsparcie udzielane studentom w procesie nauczania i uczenia się m.in. poprzez uczestnictwo w pracach Komisji Programowej czy Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, a także opiniowanie programów studiów.

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, obejmującym cykliczną ankietyzację: dostępności wykładowców, systemu opieki i wsparcia studentów, jakości obsługi administracyjnej. Co ważne jej wyniki są wykorzystywane do podejmowania działań naprawczych, takich jak: obniżenie czesnego, a także zapewnienie tzw. strefy odpoczynku stanowiącej dogodną przestrzeń do zregenerowania sił w czasie przerw pomiędzy zajęciami. Na temat wyników ankietyzacji studenci dowiadują się pośrednio poprzez przedstawicieli samorządu lub bezpośrednio od nauczycieli akademickich. **Rekomenduje się** przekazywanie informacji zwrotnej na temat wyników oceny wsparcia studentów adresowanej do szerokiego grona studentów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiąganiu efektów uczenia się oraz w przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień, które nie mają wpływu na ogólną pozytywną ocenę spełniania kryterium

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Spółeczna Akademia Nauk w Łodzi posiada atrakcyjną graficznie stronę internetową, z której można korzystać bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem, a dzięki ułatwieniom dla osób niedowidzących (powiększanie druku, tryb kontrastowy), w sposób umożliwiający nieskrępowane korzystanie przez osoby z niepełnosprawnością.

Strona internetowa uczelni w ograniczonym stopniu pełni funkcje informacyjne, koncentrując się bardziej na zadaniach promocyjnych, zwłaszcza w odniesieniu do programu studiów i jego realizacji. Uczelnia nie zapewnia publicznego dostępu do programu studiów i nie umożliwia – zwłaszcza kandydatom na studia – zapoznania się z tym programem. Co prawda w BIP zamieszczone są programy studiów, ale nie spełniają one wymagań stawianych w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz przepisach wykonawczych wydanych na jej podstawie, ponieważ nie określają tytułu zawodowego nadawanego absolwentom; zajęć lub grup zajęć niezależnie od formy ich prowadzenia wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych

efektów; sposobów weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia oraz zasad i formy odbywania praktyk zawodowych.

Sposób publikacji programów studiów – osobno dla każdej specjalności – wprowadza w błąd, ponieważ sugeruje, że każda z nich stanowi odrębny kierunek. Ten sam system powielany jest na stronie dotyczącej oferty dydaktycznej Uczelni. Strona ta wprowadza następny element dezinformujący. Znajdują się na niej do pobrania pliki pod nazwą program studiów, które są dokumentami o zupełnie innej zawartości, niż programy studiów opublikowane w BIP i też nie są programami w rozumieniu ustawy, lecz rodzajem materiałów promujących kierunek, którym nadana została forma dokumentu. Na stronie internetowej zamieszczane są informacje nieodpowiadające rzeczywistej ofercie kształcenia. W okresie bezpośrednio poprzedzającym wizytację widniały informacje, że prowadzony jest kierunek (sic!) *filologia japońska* na studiach II stopnia, dla której zgodnie z BIP i oświadczeniem przedstawicieli Uczelni nie powstał program studiów. Mimo wprowadzania do oferty kształcenia od roku akademickiego 2020/2021 specjalizacji *edukacja języków obcych* w ofercie kształcenia widniała *specjalność nauczycielska*. Na dzień przed wizytacją została dokonana stosowna zmiana, ale nie zostały zamieszczone informacje odnoszące się do tego, czy przygotowanie do pracy na rynku edukacyjnym odnosi się do zawodu nauczyciela i odpowiada standardowi kształcenia nauczycieli, czy obejmuje jedynie kompetencje do nauczania języków obcych na komercyjnym rynku pracy.

W publicznym dostępie do informacji nie ma zasad potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w szkolnictwie wyższym, mimo że przeprowadzanie tych procedur jest możliwe na kierunku filologia. Uczelnia nie udostępnia także informacji o wykładowcach, poza dobranymi osobami wskazanymi na stronie poświęconej ofercie kształcenia. W odniesieniu do procesu rekrutacji Uczelnia zamieszcza tylko informacje dotyczące ogólnych procedur postępowania, nie publikuje szczegółowych zasad kwalifikacji na poszczególne kierunki studiów obejmujących weryfikowane w procesie rekrutacji kompetencje. Kandydat na studia pierwszego stopnia przed procesem rejestracji nie ma możliwości zapoznania się z wykazem przedmiotów ze świadectwa maturalnego branych pod uwagę w procesie kwalifikacji na studia, podobnie jest w stosunku do studiów drugiego stopnia w zakresie kwalifikacji uzyskanych na studiach I stopnia, w odniesieniu do wymagań opisanych w kryterium 3.

Na stronie internetowej Uczelni są publikowane bieżące komunikaty dotyczące organizacji zajęć w związku z sytuacją epidemiczną w Polsce.

Zakres dostępnych publicznie informacji związanych z procesem kształcenia zamieszczonych na stronach internetowych SAN w Łodzi ilustruje poniższa tabela:

Lp.	Zapewnienie informacji na stronach internetowych	TAK/NIE
1.	Sylwetka absolwenta (cele kształcenia, w tym wskazanie obszarów zatrudnienia/branż zawodowych i możliwości dalszego kształcenia).	CZĘŚCIOWO
2.	Przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe	CZĘŚCIOWO
3.	Zasady rekrutacji	CZĘŚCIOWO
4.	Zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym	NIE
5.	Zasady uznawania efektów uczenia uzyskanych w szkolnictwie wyższym	TAK
6.	Kierunkowe efekty uczenia się	TAK
7.	Aktualne programy studiów	NIE
8.	Sylabusy	NIE
9.	Kompletność sylabusów	----
10.	Zasady przeprowadzania i zaliczania praktyk zawodowych	NIE

11.	Zasady dyplomowania (kryteria merytoryczne)	NIE
12.	Erasmus	TAK
13.	Most	NIE
14.	Informacje o wykładowcach (w tym godziny konsultacji i możliwości kontaktu)	NIE
15.	Harmonogram zajęć	NIE
16.	Regulamin studiów	TAK
17.	Pomoc materialna i sprawy bytowe	TAK
18.	Informacje dla studentów niepełnosprawnych	TAK
19.	Biuro Karier	TAK
20.	Dane dotyczące losów zawodowych absolwentów	NIE
21.	Informacje dotyczące funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia (w tym o wyniki ankietyzacji studentów).	NIE

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlega ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, ale nie skutkuje on zapewnieniem aktualnej, rzetelnej, zrozumiałej i kompleksowej informacji o studiach, oraz ich zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Uczelnia częściowo zapewnia publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów, koncentrując się bardziej na promocyjnych niż informacyjnych funkcjach strony internetowej. Nie jest dostępna informacja o programach studiów w rozumieniu ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, a wielu aspektach zamieszczane informacje są nieprecyzyjne i podlegają różnym interpretacjom odbiorców.

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają ocenom, ale nie skutkują one zapewnieniem aktualności, rzetelności, zrozumiałości, kompleksowości informacji o studiach.

Propozycja oceny kryterium spełnione częściowo wynika z nieprawidłowości dotyczących 1) braku kompleksowej informacji o programie studiów w rozumieniu Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, sposobach jego realizacji oraz precyzyjnej informacji o kwalifikacjach zawodowych nadawanych absolwentom kierunku filologia, 2) braku precyzyjnej informacji o uprawnieniach zawodowych uzyskiwanych na specjalności *edukacja języków obcych*, 3) nieskutecznego systemu oceny jakości informacji o studiach.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

1. Zapewnienie publicznego dostępu do programu studiów w rozumieniu Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, sposobów jego realizacji oraz precyzyjnej informacji o kwalifikacjach zawodowych nadawanych absolwentom kierunku.
2. Zamieszczenie precyzyjnej informacji o uprawnieniach zawodowych uzyskiwanych na specjalności *edukacja języków obcych*
3. Wdrożenie skutecznego systemu oceny dostępu do informacji umożliwiającemu odjęcie działań naprawczych dotyczących informacji o programie studiów i sposobach jego realizacji.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem filologia sprawuje dziekan wydziału. Nadzór nad oceną jakości kształcenia i realizacją procedur wspomagających ocenę jakości kształcenia prowadzi Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia. Natomiast za projektowanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów na poziomie kierunku odpowiada Komisja Programowa. Kompetencje i zakres odpowiedzialności osób i zespołów zostały określone w sposób przejrzysty.

Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny oparciu o przyjęta w uczelni procedurę tworzenia i doskonalenia programów kształcenia. Przejęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte coroczną uchwałą senatu warunki i kryteria rekrutacji.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia przewiduje procedurę monitorowania i weryfikacji osiąganych przez studentów efektów uczenia się oraz procedurę weryfikacji jakości prac dyplomowych. Procedury przewidują, że Komisja Programowa wraz dziekanem monitoruje wyniki uzyskiwane przez studentów w sesji egzaminacyjnej, spełnianie standardów określonych dla prac dyplomowych, osiąganie efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych na poziomie przedmiotów poprzez przegląd prac dyplomowych, prac etapowych, dokumentacji praktyk zawodowych i w oparciu o wnioski ujęte w raportach Weryfikacji Efektów. W ramach przeglądu programu studiów dokonuje się oceny: systemu ECTS, wymiaru godzin poszczególnych modułów, sekwencji przedmiotów i zgodności treści kształcenia z zakładanymi efektami uczenia się, jak i aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w zakresie dyscypliny, do której kierunek jest przyporządkowany. Weryfikuje się i opiniuje zgodność form zajęć, metod dydaktycznych z zakładanymi kierunkowymi i przedmiotowymi efektami uczenia się. Z przeglądem programu zintegrowany jest przegląd sylabusów, który uwzględnia ocenę zawartych w nich informacji: treści kształcenia każdego modułu, w tym ich aktualność i spójność z efektami uczenia się, aktualizację zalecanej literatury, wskazywanych metod dydaktycznych, wymiaru zajęć i przypisanych punktów ECTS, zasad oceniania studentów, sposobów weryfikacji efektów przedmiotowych i trafności ich doboru, warunków zaliczenia zajęć oraz struktury nakładu pracy studenta z uwzględnieniem zajęć zorganizowanych i pracy własnej.

Przeprowadzana ocena programów studiów w założeniu przeprowadzana jest o miarodajne i wiarygodne dane, ale nie prowadzi do zdiagnozowania nieprawidłowości w programie studiów i w konsekwencji nie służy jego doskonaleniu. W kryteriach 1-3 zostały zdiagnozowane liczne nieprawidłowości skutkujące propozycją oceny kryterium spełnione częściowo lub kryterium

niespełnione dotyczące m.in. efektów uczenia się, treści programowych, zgodności programu studiów z wymaganiami określonymi przepisami prawa, realizacji praktyk zawodowych, procesu rekrutacji i procesu dyplomowania oraz zgodności programu studiów ze standardem kształcenia nauczycieli.

Na kierunku zapewniony jest skuteczny wpływ studentów na doskonalenie programu studiów. Zmiany w programie są poddawane pod dyskusję z grupami studenckimi i studenci czują się gospodarzami na kierunku. W mniejszym stopniu można to stwierdzenie odnieść do kadry nauczającej, której potencjał nie jest w pełni tym zakresie wykorzystywany. Udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego zapewniony jest połowicznie, bowiem w pracach nad projektowaniem i przeglądem programu studiów z głosem doradczym uczestniczą posiadający doświadczenie zawodowe w zdobyte poza uczelnią nauczyciele akademicy, którzy są jednocześnie interesariuszami wewnętrznymi. **Rekomenduje się** włącznie w prace komisji programowej przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego niezwiązanego zawodowo z Uczelnią oraz włączenie do dyskusji nad doskonaleniem programu studiów ogółu kadry nauczającej na kierunku.

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym ocenom Polskiej Komisji Akredytacyjnej, jednak ich wyniki nie są wykorzystywane w doskonaleniu jakości kształcenia na kierunku, ponieważ zakres zdiagnozowanych nieprawidłowości w kryteriach 1-3 w znaczącym stopniu pokrywa się z diagnozą zawartą w raporcie powizytacyjnym z 2013, w którym kryteria odnoszące się do oceny programu studiów i funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia otrzymały ocenę znacząco.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium niespełnione

Uzasadnienie

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są oceny programu studiów oparte o wyniki analizy z założenia wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia. Przeprowadzana ocena nie prowadzi do jednak zdiagnozowania nieprawidłowości w programie studiów i w konsekwencji nie służy jego doskonaleniu o czym świadczą zalecenia skutkujące propozycją oceny kryterium spełnione częściowo lub kryterium niespełnione dla kryteriów 1-3.

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom Polskiej Komisji Akredytacyjnej, nie są one jednak w pełni wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień. Propozycja oceny kryterium niespełnione wynika z nieprawidłowości dotyczących 1) nieskutecznego działania na kierunku systemu zapewnienia jakości kształcenia, który nie przyczynił się do zdiagnozowania licznych nieprawidłowości wskazanych w kryteriach 1-3 oraz 2) krótkotrwałość działań naprawczych związanych z wynikami poprzedniej oceny programowej PKA, m.in. która poskutkowała regresem jakości kształcenia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Zalecenie

Nie zdefiniowano zaleceń w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności

W raporcie z poprzedniej oceny programowej kryteria odnoszące się do oceny programu studiów i funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia w pierwotnej propozycji zespołu oceniającego otrzymały ocenę znacząco. Po odpowiedzi Uczelni oceny te zostały podniesione i kierunek uzyskał ocenę pozytywną Prezydium PKA. Jak wskazują wyniki bieżącej oceny programowej wskazane w odpowiedzi uczelni działania naprawcze miały w części charakter incydentalny lub deklaracyjny i nie przyniosły w rezultacie trwałych zmian w zakresie zdiagnozowanych wówczas nieprawidłowości.

Przewodniczący zespołu oceniającego

prof. dr hab. Dariusz Dolański

5. Załączniki:

Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

1. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669, z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 226);
4. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787);
5. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861, z późn. zm.);
6. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2218);
7. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 roku w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2019 r. poz. 1450 z późn. zm.).
8. Statut Polskiej Komisji Akredytacyjnej przyjęty uchwałą nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, z późn. zm.;
9. Uchwała Nr 67/2019 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie zasad przeprowadzania wizytacji przy dokonywaniu oceny programowej, z późn. zm.

Szczegółowe kryteria dokonywania oceny programowej**Profil praktyczny****Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się****Standard jakości kształcenia 1.1**

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni oraz mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, uwzględniają postęp w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Standard jakości kształcenia 1.2

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiąmane przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi praktycznemu.

Standard jakości kształcenia 1.2a

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 1.2b

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres efektów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2153 i 2245).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się**Standard jakości kształcenia 2.1**

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają aktualną wiedzę i jej zastosowania z zakresu dyscypliny lub dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany, normy i

zasady, a także aktualny stan praktyki w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Standard jakości kształcenia 2.1a

Treści programowe w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy obejmują pełny zakres treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.2

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiającą studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.2a

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.3

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Standard jakości kształcenia 2.4

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z przygotowaniem zawodowym.

Standard jakości kształcenia 2.4a

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.5

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.5a

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy jest zgodna z regułami i wymaganiami w zakresie sposobu organizacji kształcenia zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Standard jakości kształcenia 3.1

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów, zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

Standard jakości kształcenia 3.2

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Standard jakości kształcenia 3.2a

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 3.3

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk, prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe/artystyczne lub inne związane z kierunkiem studiów, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Standard jakości kształcenia 4.1

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 4.1a

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 4.2

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Standard jakości kształcenia 5.1

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym opanowanie umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu.

Standard jakości kształcenia 5.1a

Infrastruktura dydaktyczna uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 5.2

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Standard jakości kształcenia 6.1

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu.

Standard jakości kształcenia 6.2

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Standard jakości kształcenia 7.1

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

Standard jakości kształcenia 7.2

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Standard jakości kształcenia 8.1

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiągnięciu efektów uczenia się oraz w przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, motywuje studentów do osiągnięcia bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Standard jakości kształcenia 8.2

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Standard jakości kształcenia 9.1

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Standard jakości kształcenia 9.2

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Standard jakości kształcenia 10.1

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia.

Standard jakości kształcenia 10.2

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

Polska
Komisja
Akredytacyjna

www.pka.edu.pl